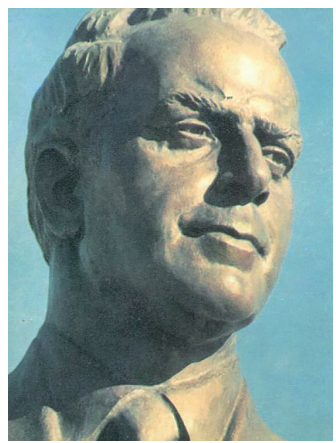

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

Hadisəni siyasi spekulyasiya predmetinə çevirmək cəhdini qınayırıq...

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

27 dekabr
2024-cü il,
cümə
№ 240 (6826)
Qiyməti
60 qapik

➔ Bax səh. 3

Bir ildə 1700-ə yaxın medal!

İlham Əliyev:
Gələn il və ondan
sonrakı illərdə
idmanın inkişafı
üçün nə
lazımdırsa,
o da ediləcək

➔ Bax səh. 2

Təyyarə qəzasının səbəbləri araşdırılır... Məsələ Azərbaycan Prezidentinin nəzarətindədir

➔ Bax səh. 3

Türkiyə səfərimiz: Vətəndən Vətənə

➔ Bax səh. 4

2025-ci ilin müjdəsi

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı “Əhəlinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində tədbirlərin davam etdirilməsi haqqında” 2024-cü il 23 dekabr tarixli Sərəncama əsasən, 2025-ci il yanvarın 1-dən ölkəmizdə minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 345 manatdan 400 manata, əmək pensiyasının minimum məbləği isə növbəti 1 fevralın 1-dən 280 manatdan 320 manata çatdırılacaq.

Qeyd edək ki, 2018-2024-cü illərdə 4 milyondan çox vətəndaşı əhatə edən 4 sosial islahat paketinin icra olunması sayəsində minimum pensiya 2,5 dəfə, orta aylıq pensiya 2,4 dəfə, müavinət və təqaüd ödənişləri 5 dəfə, ünvanlı yardımın orta aylıq məbləği 2,7 dəfə, minimum əməkhaqqı 2,7 dəfə, orta aylıq əməkhaqqı 2 dəfə, median əməkhaqqı 2,2 dəfə, əməkhaqqı fondu 3 dəfə artıb.

Bəşinci sosial paket adlandırılan biləcək yeni islahat kursu sayəsində isə minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 3,1 dəfə, minimum pensiya isə 3 dəfəyədək artmış olacaq. Eləcə də orta aylıq pensiya, müavinət və təqaüdlər, ünvanlı sosial yardımlar, median əməkhaqqı yenidən ən azı 12-15 faiz artmış olacaq.

Minimum əməkhaqqı artımı 800 min vətəndaşın maaşına təsir göstərəcək

Qeyd edək ki, sosial təyinatlı artımlar “Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyasına” istinadən Prezident İlham Əliyevin müvafiq tapşırığı əsasında hazırlanmış layihə üzrə müəyyənləşib. Dövlət başçısı bir neçə ay əvvəl minimum əməkhaqqı və minimum pensiyasının artırılması barədə göstəriş verib və aidiyyəti nazirliklər tərəfindən də bu istiqamətlərdə yekun təklif və...

➔ Bax səh. 2

**Sülhə qarşı “A(y)l”
missiyası...**

Papadan dünyaya çağırış

➔ Bax səh. 5

“Qara qitə”nin ağ günlər xəyalı...

➔ Bax səh. 6

Bayden Pentaqona hansı tapşırığı verib?

➔ Bax səh. 7

Haqq səsimizin dünyaya çatdırılması!

Uzun illər yurd həsrətindən sonra 44 günlük Vətən müharibəsində hərbi, siyasi, eləcə də diplomatik və informasiya sahəsində qələbə qazandıq. Ölkə başçısının İkinci Qarabağ savaşı müddətində və postmüharibə dövründə dünyanın müxtəlif nüfuzlu informasiya vasitələrinə verdiyi müsahibələr xalqımızın Zəfər çalmasında son dəfəyə əhəmiyyətli rol oynamışdı.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın haqlı mövqeyini, müharibənin səbəblərini siyasi uzaqgörənliklə dünya auditoriyasının diqqətinə çatdırırdı. Bu da ondan xəbər verir ki, ölkəmiz təkcə ön cəbhədə deyil, həm də informasiya müharibəsində ciddi mübarizə aparırdı. Bütün dünyaya göstərmiş olduq ki, Azərbaycan xalqını işgalla, əzməklə, tapdamağa çalışmaqla, saxtakarlıqla məhv etmək mümkün deyil.

Müharibədə əldə olunan uğurlar, Ermənistan tərəfindən törədilmiş müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində hansı işlər görülüb?

İnformasiya müharibəsi həmişə davam edəcək...

Sualımızı cavablandıran Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlararası əlaqələr komitəsinin üzvü Nəsim Məhmədliyəv bildirib ki, informasiya hazırda o qədər əhəmiyyətli vasitəyə çevrilib ki, ondan bütün məqsədlər üçün effektiv şəkildə istifadə etmək olur: “Ona görə də indiki zamanda informasiya müharibəsi yenə davam edir. Hərbi müstəvidə müharibə bitmiş hesab edilsə də, informasiya müharibəsi...”

➔ Bax səh. 6

Kanada 51-ci ştat olacaqmı?

➔ Bax səh. 7

Bir ildə 1700-ə yaxın medal!

İlham Əliyev: Gələn il və ondan sonrakı illərdə idmanın inkişafı üçün nə lazımdırsa, o da ediləcək

Müasir dövlət kimi inkişaf edən Azərbaycanda idman dövlət siyasətinin mühüm bir istiqaməti kimi müəyyənləşdirilib. Bu qayğının nəbəti təzahürü olaraq dekabrın 24-də Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə 2024-cü ilin idman yekunlarına həsr olunan mərasim keçirilib. Dövlətimizin başçısı mərasimdəki çıxışında məmnunluq hissi ilə vurğulayıb ki, 2024-cü il də Azərbaycan idmanı üçün uğurlu olmuşdur.

Azərbaycan özünü idman ölkəsi kimi təsdiqləyir

Dünyaya nümunəvi inkişaf modeli təqdim edən Azərbaycan son illərdə özünü həm də idman ölkəsi kimi təsdiqləyir. Getdikcə daha çox sayda idmançımız nüfuzlu beynəlxalq yarışlara, olimpiadalarla lisenziyalar qazanırlar. Onlar həm ölkəmizdə yüksək populyarlığa malik sahələrdə, həm də ənənəvi olmayan idman növləri üzrə yüksək nəticələr əldə edirlər. Bu baxımdan artıq başa çatmaqda olan 2024-cü il də istisnaqlı təşkil etməyib. Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, Azərbaycan idmançıları beynəlxalq yarışlarda ölkəmizi ləyaqətlə təmsil etmişlər. İl ərzində Azərbaycan bayrağı ilə yarışlara qatula idmançılarımızın 1700-ə yaxın medal qazanmaları böyük uğurdur. “Bu, onu göstərir ki, idmanımız inkişaf edir, yeni nəsil idmançılar yetişir və beləliklə, Azərbaycan idman dövləti kimi öz gücünü müxtəlif beynəlxalq yarışlarda təsdiqləyir”, - deyər dövlətimizin başçısı bildirib.

Əlbəttə ki, ilin ən böyük yarışları cari ilin iyul-avqust aylarında Parisdə baş tutan Yay Olimpiya Oyunları idi. Olimpiya Oyunları dörd ildən bir keçirilən idman bayramıdır və hər bir idmançı, hər bir ölkə bu Oyunlara böyük məsuliyyətlə hazırlaşır. Azərbaycan müstəqil ölkə kimi 1996-cı ildən Olimpiya Oyunlarında iştirak edir. Ölkəmiz sonuncu Olimpiya Oyunlarında 30-cu pillədə qərarlaşmaqla yüksək nəticə qazanıb. Müqayisə üçün bildirək ki, 33-cü Yay Olimpiya Oyunlarına iki yüzdən çox milli komanda qatılmışdı. Onların arasında 30-cu olmaq çox böyük nailiyyətdir. Müsəlman ölkələri arasında isə Azərbaycan üçüncü yeri tutub. Dünyada 60-ə yaxın müsəlman ölkəsinin olduğunu nəzərə aldıqda idmançılarımızın uğurlarının miqyasının nə qədər böyük olduğu barədə daha aydın

təsəvvür formalaşır. Qeyd edək ki,

Azərbaycan “Paris-2024” Yay Olimpiya Oyunlarında 15 idman növü üzrə 48 idmançı ilə təmsil olunub. Bütövlükdə, idmançılarımız Parisdə 2 qızıl, 2 gümüş və 3 bürünc medal qazanıblar. Azərbaycan komandasının heyətində cüdoçular Hidayət Heydərov (73 kiloqram) və Zəlim Kotsoyev (100 kiloqram) Olimpiya çempionu olublar, taekvondoçu Qaşım Maqomedov (58 kiloqram) və boksçu Alfonso Dominqes (92 kiloqram) gümüş, yunan-Roma güləşçisi Həsərət Cəfərov (67 kiloqram), sərbəst güləşçilər Maqomedxan Maqomedov (97 kiloqram) və Giorgi Meşvildişvili (125 kiloqram) isə bürünc medala sahib çıxıblar. Bununla da Azərbaycan medal əyarına görə Tokio Olimpiadasındakı nəticəsini yaxşılaşdırıb. Xatırladaq ki, idmançılarımız 2021-ci ildə Yaponiya paytaxtında keçirilmiş yarışda 3 gümüş və 4 bürünc mükafata sahib çıxmış, medal sıralamasında 67-ci olmuşdular. “Təbii ki, bu gözəl nəticədən sonra növbəti yarışlarda da idmançılarımızdan qələbələr, uğurlar gözləyirik. İdmançılarımız Azərbaycan xalqını öz qələbələri ilə daim sevindirirlər. Əlbəttə ki, gələn il və ondan sonrakı illərdə idmanın inkişafı üçün nə lazımdırsa, o da ediləcək. Çünki Azərbaycan dövlətinin siyasəti bu istiqamətdə çox açıqdır, birmənalıdır və uzun illər ərzində aparılır”, - deyər Prezident İlham Əliyev vurğulayıb.

Azərbaycan gənci necə olmalıdır?

Azərbaycanın müsbət realitətlərindən biri də ondan ibarətdir ki, ölkəmizdə idman cəmiyyətimizin ayrılmaz bir hissəsini təşkil edir. Bu da ilk növbədə onunla bağlıdır ki, nüfuzlu beynəlxalq yarışlarda qazanılan qələbələr yalnız idman hadisəsi kimi dəyərləndirilmir, bunlar həm ictimai önəm kəsb edir. Xüsusilə də vətənpərvərlik hisslərinin gənc nəsə aşılınması üçün idman amili çox böyük mənə daşıyır. Yüksək idman nailiyyətləri aylaqla, illərlə davam edən məşqlərin nəticəsi olaraq əldə edilir. Çəkilən fiziki zəhmət isə gənclərdə xarakter formalaşdırır. Fiziki zəhmət və vətənpərvərlik idmanda əsas amillər qismində çıxış edir. Bir tərəfdən minlərlə tamaşaçı önündə arenalara çıxan idmançılar bayrağımızın ucaldılması, himnimizin səsləndirilməsi naminə mübarizə aparırlar. Vətən sevgisi bu mübarizədə idmançılarımıza əlavə güc verir, onları

yenilməz edir. Eyni zamanda, mötəbər turnirlərdə Azərbaycan adına qazanılan qələbələr tamaşaçı qismində çıxış edən yeniyetmələrdə, gənclərdə vətənpərvərlik hisslərini daha da gücləndirir. Qeyd edək ki, indi idmançılarımız yarışlarda qalib ölkənin təmsilçiləri kimi mübarizə aparırlar. Bu gün Azərbaycan gənclərinin qürur hissi keçirməyə tam mənavi haqları var. Onlar bu haqqı Vətən müharibəsində, lokal xarakterli antiterror tədbirlərində göstərdikləri şücaətlərlə qazanıblar. Prezident İlham Əliyev çıxışında Azərbaycan gənclərinin nümunəvi obrazını göz önündə canlandırıb. Onun ifadə etdiyi aşağıdakı fikirlər həm də gənc nəsə ünvanlanan tövsiyələridir: “Fiziki güc mənavi saflığa da yol açır və şadam ki, bizim idmançılarımızın mütləq əksəriyyəti idmanda da, məişətdə də, cəmiyyətdə də nümunədirlər, örnəkdirlər. Onların davranışı, cəmiyyətdəki fəaliyyəti məni və əminəm ki, bütün xalqımızı sevindirir. Azərbaycan gənci məhz belə olmalıdır - vətənpərvər, fiziki cəhətdən güclü, mənavi cəhətdən saf, öz xalqına, dövlətinə bağlı, heç bir kənər təsirə boyun əyməyən və ləyaqətli Azərbaycan gənci. Yenə də deyəim, əlbəttə ki, 1996-cı ildən bu yana bütün Olimpiya Oyunlarında iştirakımız, o cümlədən bu məqsədi daşıyırdı. Biz özümüzə də, dünyaya da sübut etməli idik və edirdik ki, biz güclü dövlətik. Hər dövlətin gücü isə onun xalqının gücünə söykənir”.

İdmanın inkişafı gələcəkdə də diqqət mərkəzində olacaq

Prezident İlham Əliyev çıxışında “Bizim bundan sonrakı fəaliyyətimiz təbii ki, idmanın inkişafı ilə bağlı olacaq” fikrini xüsusi bir əminliklə ifadə edib. Belə bir əminlik isə ilk növbədə respublikamızda son illərdə idman sahəsində həyata keçirilən islahatlardan, güclü və müasir infrastrukturun yaradılmasından qaynaqlanır.

Bu sahədə konkret inkişaf hədəfləri müəyyənləşdirilib. Hazırda bütün müvafiq strukturlar, federasiyalar, klublar, idman cəmiyyətləri, Olimpiya Komitəsi, nazirlik vahid strategiya əsasında fəaliyyət göstərir. Azərbaycanın böyük uğurla ev sahibliyi etdiyi Birinci Avropa Oyunlarına və IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarına hazırlıq çərçivəsində son dərəcə müasir idman qurğuları, o cümlədən də Olimpiya Stadionu inşa olunub. Hazırda bölgələrimizdə 44 Olimpiya İdman Kompleksi fəaliyyət göstərir. Bu idman obyektlərində həm idmançıların məşqlər etmələri, həm də mötəbər yarışların təşkili üçün hər cür şərait var. Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, gələn il Azərbaycan növbəti böyük idman yarışına ev sahibliyi edəcək. Bu, Üçüncü MDB Oyunlarıdır. Yarışların keçirilməsi üçün respublikamızın 14 şəhəri seçilib.

Ölkə ərazisində müasir idman infrastrukturunun yaradılması gələcəkdə də davam etdiriləcək. Hazırda belə obyektlər, həmçinin işğaldan azad edilən ərazilərimizdə yadırlar.

Mübariz ABDULLAYEV

2025-ci ilin müjdəsi

Yeni sosial paket 3 milyon vətəndaşın rifahına təsir göstərəcək

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı “Əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində tədbirlərin davam etdirilməsi haqqında” 2024-cü il 23 dekabr tarixli Sərəncama əsasən, 2025-ci il yanvarın 1-dən ölkəmizdə minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 345 manatdan 400 manata, əmək pensiyasının minimum məbləği isə növbəti il fevralın 1-dən 280 manatdan 320 manata çatdırılacaq.

Qeyd edək ki, 2018-2024-cü illərdə 4 milyondan çox vətəndaşı əhatə edən 4 sosial islahat paketinin icra olunması sayəsində minimum pensiya 2,5 dəfə, orta aylıq pensiya 2,4 dəfə, müavinət və təqaüd ödənişləri 5 dəfə, ünvanlı yardımın orta aylıq məbləği 2,7 dəfə, minimum əməkhaqqı 2,7 dəfə, orta aylıq əməkhaqqı 2

dəfə, median əməkhaqqı 2,2 dəfə, əməkhaqqı fondu 3 dəfə artıb.

Beşinci sosial paket adlandırıla biləcək yeni islahat kursu sayəsində isə minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 3,1 dəfə, minimum pensiya isə 3 dəfəyədək artmış olacaq. Eləcə də orta aylıq pensiya, müavinət və təqaüdlər, ünvanlı sosial yardımlar, median əməkhaqqı yenidən ən azı 12-15 faiz artmış olacaq.

Minimum əməkhaqqı artımı 800 min vətəndaşın maaşına təsir göstərəcək

Qeyd edək ki, sosial təyinatlı artımlar “Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyasına” istinadən Prezident İlham Əliyevin müvafiq tapşırığı əsasında hazırlanmış layihə üzrə müəyyənləşib. Dövlət başçısı bir neçə ay əvvəl minimum əməkhaqqı və minimum pensiyanın artırılması barədə göstəriş verib və aidyyəti nazirliklər tərəfindən də bu istiqamətlərdə yekun təklif və layihə hazırlanıb. Beləliklə, 2025-ci il yanvarın 1-dən 400 manata çatdırılacaq minimum əməkhaqqı sayəsində ölkə üzrə təxminən 800 min vətəndaşın əməkhaqqının artımı da təmin olunacaq. Belə ki, dövlət büdcəsindən maliyyələşən bəzi sahələrdə əməyin ödənilməsi Vahid Tarif Cədvəli (VTC) əsasında aparılır. Vahid Tarif Cədvəlində maaşlar 19 dərəcə üzrə müəyyənləşdirilib. Hazırda ilk 4 dərəcə üzrə əmək haqqı 400 manatdan azdır və onlar 345-389 manat arasında dəyişir. Ən yüksək dərəcə üzrə əmək haqqı isə 1125 manatdır. Bu o deməkdir ki, minimum əməkhaqqının artırılması bütün dərəcələr üzrə artımlara səbəb olacaq. Bu zaman əməkhaqqının minimum səviyyədən az və çox olması xüsusi önəm daşıyır.

Xüsusilə də, sosial, elm, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət,

gənclər, idman, kənd təsərrüfatı, ekologiya, ətraf mühitin mühafizəsi, mənzil-kommunal, nəqliyyat, rabitə, meliorasiya, su təsərrüfatı və s. sahələr üzrə maaşların artımları təmin olunacaq. Artımlar həm də özəl sektoru da əhatə edəcək. Çünki minimum əməkhaqqı artımları mülkiyyət növiindən asılı olmayaraq bütün sektorlarda çalışan və aşağı maaş alan işçiləri əhatə edir. Bu baxımdan özəl sektorda 400 minə yaxın şəxsin də maaşı artmış olacaq.

Minimum əməkhaqqının artımı əhalinin gəlirlərinə müsbət təsir etməklə, həm də əmək bazarına mühüm fayda verir, işçi qüvvəsinin rəqəbat qabiliyyətinin, məhsuldarlığının, əməyin leqallaşdırılmasının təmin edir. Minimum əməkhaqqının növbəti artımından sonra bu rəqəm yaşayış minimumunu təxminən 30-40 faiz üstələmiş olacaq. Digər tərəfdən, minimum əməkhaqqı artımı, ölkəmizdə xalis minimum əməkhaqqının xalis orta aylıq əməkhaqqına olan nisbəti göstəricisinin də yüksəlməsinə imkan verəcək. Qeyd edək ki, həmin nisbət 2018-ci ildəki 26,5 faizdən 2019-cu ildəki 33,3 faizə, 2020-ci ildəki 38 faizə yüksəlib. 2022-ci ildə isə 40 faiz səviyyəsinə yüksəlib. Bununla da bu nisbətin qabaqçı beynəlxalq normalara uyğunlaşdırılması istiqamətində mühüm irəliləyiş olacaq.

Minimum pensiyanın 280 manatdan 320 manata çatdırılması da on minlərlə pensiyaçını əhatə etmiş olacaq. Bu sosial qrupa tələb olunan pensiya kapitalını təmin edər bilməyən vətəndaşların aldığı pensiyalar daxildir. Həmin kateqoriya

üzrə pensiya alanların sayı təxminən 65-70 min nəfərdir. Yeni artımdan sonra minimum pensiyanın məbləği ölkə üzrə yaşayış minimumunu və ehtiyac meyarını

Minimum əməkhaqqının artımı əhalinin gəlirlərinə müsbət təsir etməklə, həm də əmək bazarına mühüm fayda verir, işçi qüvvəsinin rəqəbat qabiliyyətinin, məhsuldarlığının, əməyin leqallaşdırılmasını təmin edir. Minimum əməkhaqqının növbəti artımından sonra bu rəqəm yaşayış minimumunu təxminən 30-40 faiz üstələmiş olacaq. Digər tərəfdən, minimum əməkhaqqı artımı, ölkəmizdə xalis minimum əməkhaqqının xalis orta aylıq əməkhaqqına olan nisbəti göstəricisinin də yüksəlməsinə imkan verəcək

Yeni sosial islahat paketində digər sosial ödənişlərin artırılması da nəzərdə tutulur. Belə ki, dövlət başçısının tapşırığına əsasən, Nazirlər Kabineti gələn il sosial müavinətlərin və təqaüdlərin məbləğlərinin artırılması ilə bağlı təkliflər hazırlayacaq. Həmin təkliflər paketi əsasında bütün sahələr üzrə müavinət və təqaüdlərin artımı təmin olunacaq.

Ümumilikdə, yeni sosial paket çərçivəsində növbəti ilin əvvəlindən pensiyaların indeksləşdirilərək artırılması da nəzərə alınmaqla, ümumilikdə, 3 milyon insana yönəldən əməkhaqqı, pensiya, müavinət və təqaüdlər

artacaq və həmin artımlar üçün illik əlavə olaraq 1,4 milyard manat ayrılacaq.

Bütün bu davamlı və əhatəli sosial kurs ölkəmizdə güclü sosial siyasətin təzahürü olmaqla, dövlətin iqtisadi və maliyyə imkanları artdıqca, dövlət xərclərinin böyük bir hissəsinin, ilk növbədə vətəndaşların rifahına yönəldildiyini təsdiqləyir. Bu xərc strategiyası sayəsində hər il büdcədə sosial maliyyə təminatlarının məbləği və faiz dinamikası yüksəlir. 2025-ci ildə dövlət büdcəsində so-

Minimum pensiya yaşayış minimumunu üstələyəcək

nı da xeyli üstələmiş olacaq. Belə ki, 2025-ci il yanvarın 1-dən yaşayış minimumu və ehtiyac meyarının məbləği 285 manat müəyyənləşib. Növbəti ildə minimum pensiya hər iki sosial göstəricini 35 manat üstələyəcək.

Yeri gəlmişkən, fevralın 1-dək 2024-cü ilin yekun illik orta aylıq əməkhaqqı artımının faiz nisbəti də müəyyənləşəcək. Həmin rəqəm əsasında bütün növ əmək pensiyalarının məbləği indeksasiya olunacaq. Hazırda 11 aylıq göstəriciyə görə, ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqının artım faizi 10 faizə yaxındır, yekun göstəricinin isə ikirəqəmli olacağı fərz edilir. Belə olan halda orta aylıq əməkhaqqı 10 faizdən çox artırılacaq.

baycanın regionda sosial büdcə nisbətinə görə, ilk yerlərdən birini tutduğunu göstərir. Büdcədə sosialyönümlü xərclər 2021-ci ildə 10,3 milyard manat təşkil edirdisə 2024-cü ildə bu rəqəm 15,5 milyard manata çatıb və 2025-ci ilin büdcə layihəsində 16,9 milyard manat təsdiqlənib. Bu o deməkdir ki, cəmi 4 il ərzində büdcənin sosial xərcləri 7 milyard manata yaxın artıb.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Hadisəni siyasi spekulyasiya predmetinə çevirmək cəhdini qınayırıq...

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən siyasi partiyalar təyyarə qəzası ilə əlaqədar bəyanat yayıblar

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən siyasi partiyalar AZAL-ın Bakı-Qrozni reysini yerinə yetirən “Embraer 190” tipli sərnişin təyyarəsinin Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğraması ilə əlaqədar bəyanat yayıblar.

Bəyanatı təqdim edirik: “2024-cü il dekabrın 25-də “Azərbaycan Hava Yolları”nın Bakı-Qrozni reysi üzrə sərnişin daşıyan təyyarəsinin qəzaya uğraması nəticəsində insanların faciəvi şəkildə dünyalarını dəyişməsi və xəsəmətlər alması bütün xalqımızı dərinləndirdi.

Baş vermiş hadisə ilə bağlı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Rusiya Federasiyasına səfərini təxirə salmış, təcili ölkəyə qayıdaraq qəza nəticələrinin aradan qaldırılması və səbəblərinin araşdırılması üçün operativ müşavirə keçirmişdir. Dövlətimizin başçısının imzaladığı müvafiq sərəncamlarla baş vermiş qəzanın səbəblərinin araşdırılması,

qəzada həlak olmuş və xəsəmət almış şəxslərin ailələrinə yardım göstərilməsi, həmçinin qəzadan zərər görmüş xarici ölkə vətəndaşları ilə bağlı məsələlərin həlli məqsədilə dövlət komissiyası yaradılmış, ölkədə bir günlük matəm elan olunmuşdur.

İnanırıq ki, müvafiq dövlət qurumları qəzanın nəticələrini qısa müddətdə araşdıraraq ictimaiyyətə ətraflı məlumat verəcək, qəzadan zərər görənlərə lazımı dövlət qayğısı göstəriləcək.

Bəyanatı imzalayan siyasi partiyalar adından təyyarə qəzasında həlak olanlara Allahdan rəhmət diləyir, ailələrinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verir, xəsəmət alanların tezliklə şəfa tapmasını arzulayırıq.

Belə ağır günlərdə xalqımızın və

dövlətimizin yanında olduğumuzu bəyan edir, bəzilərinin bu bədbəxt hadisəni siyasi spekulyasiya predmetinə çevirmək cəhdini qınayır, vətəndaşlarımızı və bütün dünya azərbaycanlılarını həmrəyliyə çağırırıq.

Uca Allah xalqımızı bələlardan qorusun!

1. Yeni Azərbaycan Partiyası
2. Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası Sabir Rüstəmxanlı
3. “Ana Vətən” Partiyası Fəzail Ağamalı
4. Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyası Qüdrət Həsənzadə
5. Böyük Quruluş Partiyası Fazil Mustafa
6. Demokratik İslahatlar Partiyası Asim Mollazadə
7. Azərbaycan Demokratik Maarifçilik Partiyası Elşən Musayev
8. Milli Cəbhə Partiyası Razi Nurullayev
9. “Azərbaycan Milli İstiqlal” Partiyası Arzuxan Əlizadə
10. “Böyük Azərbaycan” Partiyası Elşad Musayev
11. Haqq Ədalət Partiyası Əli İnsanov

12. Vəhdət Partiyası Tahir Kərimli
13. Azərbaycan Ümid Partiyası İqbal Ağazadə
14. Azərbaycan Demokrat Partiyası Sərdar Cəlalov
15. Azərbaycan Xalq Partiyası Pənah Hüseyn
16. Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyası Fərəc Quliyev
17. Ədalət Partiyası İlyas İsmayilov
18. Klassik Xalq Cəbhəsi Partiyası Mirmahmud Fəttayev
19. AG Partiyası Tural Abbaslı
20. REAL Partiyası Natiq Cəfərlı
21. Azad Vətən Partiyası Akif Nağı
22. Müasir Müsavat Partiyası Hafiz Hacıyev
23. Yeni Zaman Partiyası Musa Ağayev
24. Gələcək Azərbaycan Partiyası Ağasif Şakiroğlu”.

Təyyarə qəzasının səbəbləri araşdırılır...

Məsələ Azərbaycan Prezidentinin nəzarətindədir

“Azərbaycan Hava Yolları” aviakəmətinin J2-8243 nömrəli Bakı-Qrozni reysini yerinə yetirən “Embraer 190” təyyarəsi Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğraması nəticəsində vəfat edən sərnişinlərin və ekipaj üzvlərinin siyahısı açıqlanıb. Bu barədə Səhiyyə Nazirliyi məlumat yayıb. Bildirilib ki, 62 sərnişin və 5 ekipaj heyətin 25 nəfəri dünyasını dəyişib. Təyyarənin sağ qalan sərnişinlərindən 12 nəfəri isə ölkəyə gətirilib. Vəziyyəti qənaətbəxş olan 7 nəfər adi reys, vəziyyəti orta ağır qiymətləndirilən 5 sərnişin isə ayrılmış həkim briqadasının müşayiəti altında Fövqəladə Hallar Nazirliyinin xüsusi təyyarəsi ilə gətirilib.

Xalqımıza və dövlətimizə başsağlıqları davam edir...

AZAL-ın Bakı-Qrozni reysini həyata keçirən təyyarəsinin qəzaya uğraması ilə əlaqədar beynəlxalq ictimaiyyətdən Azərbaycan başsağlığı mesajları gəlməkdə davam edir. Dekabrın 26-da Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib. Şavkat Mirziyoyev baş vermiş təyyarə qəzası ilə bağlı Azərbaycan Prezidentinə və həlak olanların yaxınlarına başsağlığını bildirib, yaralanan şəxslərin tezliklə sağalmalarını arzulayıb. Prezident İlham Əliyev göstərilən diqqətə və başsağlığına görə minnətdarlıq edib.

İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkian da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng

edib. İran Prezidenti təyyarə qəzası nəticəsində insanların həlak olması ilə bağlı Azərbaycan Prezidentinə və həlak olanların ailə üzvlərinə başsağlığını çatdırıb, yaralananların tezliklə şəfa tapmasını diləyib. Prezident İlham Əliyev göstərilən diqqətə və başsağlığına görə minnətdarlığını bildirib.

Bundan başqa, Maldiv Prezidenti Məhəmməd Muizzu, Nepal Prezidenti Ramçandra Paudel, BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş, İran parlamentinin spikeri Məhəmməd Baqir Qalibaf, Pakistan Milli Assambleyasının spikeri Sərdar Ayaz Sadiq, Özbəkistan Respublikası Ali Məclisi Senatının sədri Tənzilə Narbayeva, Müsəlman Ağsaqqalları Şurası, həmçinin bir sıra ölkələrin XİN-ləri, Azərbaycandakı səfirlikləri, müxtəlif beynəlxalq təşkilatların rəsmiləri təyyarə qəzası nəticəsində həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına başsağlığı verib, yaralıların tezliklə sağalmalarını diləyiblər.

Qazaxıstanın Baş naziri azərbaycanlı həmkarına başsağlığı verdi...

Dekabrın 26-da Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov ilə Qazaxıstan Respublikasının Baş naziri Oljas Bektənov arasında növbəti telefon danışığı baş tutub. Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, hökumət başçıları baş vermiş təyyarə qəzası ilə əlaqədar bir-birlərinə və həlak olan şəxslərin ailə üzvlərinə və yaxınlarına başsağlıqlarını ifadə edib, xəsəmət alanların tezliklə şəfa tapmasını diləyiblər. Ə.Əsədov qəza baş verdikdən dərhal sonra axtarış-xilasətmə əməliyyatının həyata keçirilməsində yüksək

operativlik göstərdiyinə və hadisə ilə bağlı bütün məsələlərdə yaxından dəstək verdiyinə görə Qazaxıstan tərəfinə təşəkkür edib. O.Bektənov bu gün Azərbaycanın Astanadakı səfirliyini ziyarət etdiyini, qəza nəticəsində çoxsaylı insan ölümü ilə əlaqədar dərin hüznə başsağlığı verdiyini, səfirlikdə açılan xatirə kitabına qeyd qoyduğunu bildirib.

Telefon danışığı zamanı qəza nəticəsində xəsəmət alanlara və yaralananlara Azərbaycan və Qazaxıstanın aidiyyəti qurumları tərəfindən yüksək koordinasiya

şəraitində təxirəsalınmaz yardım göstərilməsi, sağ qalan Azərbaycan vətəndaşlarının, habelə həlak olan şəxslərin cəsədlərinin ölkəmizə gətirilməsi, həmçinin hadisə ilə bağlı bir sıra digər cavab tədbirləri ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Eyni zamanda, hadisənin baş vermə səbəblərinin araşdırılması ilə bağlı cinayət işi üzrə birgə aparılan istintaqın gediş müzakirə olundu.

Qazaxıstanın Baş naziri Oljas Bektənov təyyarə qəzası ilə bağlı Azərbaycanın Astanadakı səfirliyində olub. Baş nazir Səfirlikdə Azərbaycan xalqına dərin hüznə başsağlığı verib. Oljas Bektənov başsağlığı kitabında ürək sözlərini yazıb.

XİN başçıları arasında telefon danışığı olub...

Dünən həm də Özbəkistanın xarici işlər naziri Baxtiyov Saidov Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramova zəng vurub. Telefon danışığı zamanı Baxtiyov Saidov faciəvi qəza ilə əlaqədar Özbəkistan dövləti və xalqı adından başsağlığı verib. O, vəfat edən şəxslərə Allahdan rəhmət, doğmalarına səbir, yaralılara şəfa arzulayıb.

Özbəkistanın qardaş Azərbaycanla bu çətin günlərdə həmrəy olduğu, kədərinin bölüşdüyü diqqətə çatdırılıb, bir daha belə bir faciənin baş verməməsinə ümidvarlıq ifadə edilib.

Ceyhun Bayramov başsağlığına, ölkəmiz və xalqımız üçün ağır bir gündə göstərilən dəstəyə görə qardaş Özbəkistan Respublikasına təşəkkür edib.

Qara qutu tapılıb...

Qeyd edək ki, baş verən faciə Azərbaycan xalqı tərəfindən böyük üzüntü ilə qarşılanıb. Dünən həm də Azərbaycanda fəaliyyət göstərən siyasi partiyalar AZAL-ın Bakı-Qrozni reysini yerinə yetirən “Embraer 190” tipli sərnişin təyyarəsinin Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğraması ilə əlaqədar bəyanat yayıblar.

Azərbaycan dövlətinin məsələyə operativ reaksiya göstərməsi isə xüsusilə dəyərləndirilməlidir. Qəza baş verən saatlardan etibarən proses Azərbaycan Prezidentinin nəzarətinə götürülüb, ölkəmizin nümayəndə heyəti Qazaxıstana gedib. Nümayəndə heyətinin üzvü, Azərbaycanın rəqəmsal inkişaf və neqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev KİV-ə açıqlamasında bildirib ki, biz Azərbaycan vətəndaşlarına və digər sərnişinlərə baş çəkdik: “Cənab Prezidentin tapşırığı ilə onların durumları ilə maraqlandıq. Onların bəziləri özləri hərəkət edə bilirlər. Amma həkimlərin gəldikləri qənat

Gürcüstanın spikeri başsağlığı verdi...

Gürcüstan Parlamentinin sədri Şalva Papuaşvili Azərbaycanın AZAL şirkətinə məxsus sərnişin təyyarəsinin qəzaya uğramasına görə məyus olduğunu bildirib. Bu barədə Papuaşvili sosial şəbəkədə yazıb. “Azərbaycan Hava Yolları”nın sərnişin təyyarəsinin qəzaya uğraması nəticəsində həlak

var və biz onları özümüzə götürməmək qərarına gəldik. Həkimlər nə zaman qərar verərlərsə onlar özləri qayıdalar. Reanimasiyada olan xəstələrimiz də var ki, onları da müalicəsi tam şəkildə həm Qazaxıstan, eyni zamanda Azərbaycandan eza olunmuş həkimlər tərəfindən nəzarətə götürülüb”.

Qəzanın səbəbləri isə araşdırılır. R.Nəbiyev təyyarənin “qara qutu”sunun tapıldığını bildirib: “Qara qutular tapılıb. Onun qanunvericiliyə uyğun və qanunla tənzimlənmiş mexanizmlərinə uyğun araşdırılması aparılacaq”.

AZAL-ın prezidenti Samir Rzayev də bildirib ki, hazırda qəzanın baş vermə səbəbi ilə bağlı detallı araşdırılma aparılır: “Qara qutu tapılıb. Qara qutunun oxunması isə qanunvericiliyə uyğun aparılacaq”.

olanların ailələrinə və dostlarına böyük hüznə başsağlığı verirəm. Bütün Azərbaycan xalqına dərin məyusluğumu bildirirəm. Kədərinizə şəriklik və xəsəmət alanların hamısına tezliklə şəfa diləyirik”, - deyər Şalva Papuaşvili yazır. Gürcüstan Xarici İşlər Nazirliyi də qəza ilə bağlı paylaşım edib. Paylaşımada deyilir: “Onlarla insanın həyatına son qoyan “Azərbaycan Hava Yolları”na məxsus təyyarənin qəzaya uğraması xəbərini dərin hüznə eşıtdıq. Biz dost Azərbaycan xalqına dərin hüznə

başsağlığımızı bildiririk. Bu çətin zamanda sizinlə çiyin-çiyinəyik”.

Narıncı rəngli “qara qutular” ...

digər ekipaj üzvləri ilə danışqlarını, sərnişinlərə etdikləri anonsları yazmaqdr. Qara qutular qəza zamanı az zərbə alması üçün təyyarənin quyu hissəsinə yerləşdirilir. Qara qutudan istifadə ilk dəfə 1958-ci ildə ABŞ-da məcburi olub. Buna səbəb isə Comet təyyarələrinin tez-tez qəza etməsi olub. İlk qara qutular çox az sayda məlumatı - sürəti, hündürlüyü və s. verirdi, lakin 1960-cı ildən etibarən kokpitdəki səsərin qeydə alınması da məcburi elan edildi. 1957-ci ildə “Boeing 707” təyyarəsinin istehsalı başlanmasından bəri qara qutulardan aktiv şəkildə istifadə

Təyyarə qəzası nəticəsində xəsəmət alan şəxslərin xəstəxanada hansı şöbələrə yerləşdirildiyi məlum olub. Bununla bağlı Azərbaycan və Qazaxıstan ombudsmanları tərəfindən yaradılmış işçi qrup məlumat yayıb. Bildirilib ki, ümumilikdə, 27 nəfər xəstəxanaya yerləşdirilib. Onlardan 15 nəfər Azərbaycan, 8 nəfər Rusiya, 3 nəfər

daxil olmuş şəxslərdən 11-i reanimasiya şöbəsində, 13-ü travmatologiya şöbəsində, 2-si neyrocərrahiyyə şöbəsində, 1-i isə cərrahiyyə şöbəsində müalicə alır. Həmin şəxslər Azərbaycan, Qazaxıstan və Rusiyadan eza olunmuş peşəkar həkimlərin nəzarəti altındadır. Onlara operativ və ixtisaslaşmış tibbi və psixoloji yardımın göstərilməsi təmin edilib.

edilir. Bu cihaza “Qara Qutu” deyilməsinin səbəbi 1942-ci ildə finlandiyalı təyyarə mühəndisi Veijo Hietala tərəfindən düzəldilən qara rəngli “Mata Hari” adlı cihazdır. Bu adı həm də qara qutunun qəza barədə qara xəbər verməsi ilə də əlaqələndirirlər...

Qara qutular istehsal prosesi zamanı davamlılıq, duzlu su, kimyəvi aşınma, dərin sularda özici təzyiq kimi bir çox testdən keçirilir. Bu cihazlar -55 dərəcədən +70 dərəcəyə qədər olan temperaturalarda, 300 metr dərinlikdən 16 km-ə qədər olan hündürlükdə işləyə bilir. Hətta 1 saat boyunca +1100 dərəcə temperaturda atəşə məruz qalsa, yenə də ondan məlumatları oğd etməm mümkündür. Bu cihazların qiyməti təxminən 30 min dollar ətrafındadır. Alminiumdan istehsal olunsda da, ətrafı polad və titandan olan paslanmaz qatla mühafizə olunur. Əgər qəza zamanı təyyarə suya düşübsə, bu cihazlar 6000 metr dərinliyə qədər olan yerlərdə öz siqnalını 1 ay müddətində göndərə bilirlər...

Türkiyə səfərimiz: Vətəndən Vətənə

Dekabrın 17-18-ində Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarovanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə Türkiyədə rəsmi səfərdə olduq. Bu, Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarovanın VII çağırış Milli Məclisə seçkilərindən sonra ilk rəsmi səfəri idi və ölkə olaraq qardaş Türkiyənin seçilməsinin də simvolik əhəmiyyəti var, - düşünürəm. Çünki bizim Türkiyə ilə yaxınlığımızın tarixi, milli, mədəni gerçəklərə əsaslanan ənənələri mövcuddur. Tariximizdə 1918-ci ildə Bakını ermənilərdən xilas edən Nuru və Mürsəl paşa örnəyi var, Şuşanın ilk fətəhi, 1918-ci ildə Qarabağ ermənilərini Azərbaycan hakimiyyətinə təbə edən miralay, 28 il sonra Türkiyə Cümhuriyyətinin müdafiə naziri olmuş Cəmil Cahid Toydemir nümunəsi var. 1980-ci ildə Gəncədə açılan və hər tariximizdə müstəsna rol oynayan “Kiçik zabitlər məktəbi”nin məhz Türkiyənin köməyi ilə gerçəkləşməsi, ADR dövründə milli tədris cəbhəsində kadr çatışmayanda Türkiyənin Azərbaycana əlli nəfərlik müəllim heyətini göndərməsi də önəmli faktlardan biridir. Fikir həyatımızda mühüm rol oynayan Məhəmməd Fuad Köprülüzadə, İsmayıl Hikmət kimi ziyalıların işğından ədəbiyyat bugünə qədər də faydalanmaqdadır. Əlbəttə, mübadilə qarşılıqlı olmuşdur. Təkcə onu demək kifayətdir ki, çağdaş dünyəvi Türkiyə Respublikasının ideoloji əsaslarının müəyyənləşməsində Əli bəy Hüseynzadənin fikirləri də az rol oynamamış, “türkləşmək, müasirləşmək, islamlaşmaq” triadasının Türkiyədə təməli bu azərbaycanlı mütəfəkkir tərəfindən qoyulmuşdur. 1920-ci illərdə Azərbaycanda sovet hakimiyyəti qurulanda, hətta ondan əvvəl müəyyən səbəblərlə mühacirlik həyatı yaşayan fikir adamlarına ikinci vətən Türkiyə olmuşdur: Əli bəy Hüseynzadə, Mirzə Bala Məmmədov, Əhməd bəy Ağaoğlu və b. O Ağaoğlu ki, 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin köməyinə gəlmiş Qafqaz İslam Ordusu komandanının siyasi müşaviri olmuş, elə həmin il Zəngəzur qəzasından bitərəf nümayəndə olaraq Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü seçilmişdir. O Ağaoğlu ki, Ankaradakı Mətbuat İnformasiya İdarəsinə rəhbərlik etmiş, “Hakimiyyəti-milliyə” qəzetinin

baş redaktoru olmuş, ikinci və üçüncü çağırış Türkiyə Böyük Millət Məclisinə deputat seçildikdən sonra Mustafa Kamal Atatürkün xarici məsələlər üzrə siyasi məsləhətçisi kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Azərbaycanın milli-siyasi düşüncəsi bunları heç vaxt unutmur, unutmaz da. Bütün bu qardaşlıq, dostluq əzmi 2020-ci ildə, tarixi Zəfərimizin qazanılması zamanı yenidən təkrarlandı. Türkiyə bu zəfərdə bizə mədəni-siyasi dəstəyi ilə böyük hərəkətverici qüvvəyə çevrildi və “bir millət, iki dövlət” olmağın qururunu yaşadı. Elə Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Numan Kurtulmuşla olan görüşdə bunu Sahibə xanım Qafarova da xüsusi vurğuladı. Qeyd etdi ki, Azərbaycan Türkiyə münasibətlərini bu gün dörd kəlmə dəqiq ifadə eləyir: “Bir millət, iki dövlət”.

Dekabrın 17-18-də olan görüşün mahiyyətində bu yaxınlığı daha yüksək səviyyəyə qaldırmaq, iki qardaş ölkənin parlamentləri, bütövlükdə ölkələrimiz və xalqlarımız arasında münasibətləri daha da inkişaf etdirmək, bütün iqtisadi sahələrdə uğurların sırasını artırmaq əsas qayə, əsas hədəf idi. Bu səfər bütün məqamları ilə əhəmiyyətli olsa da, daha çox üç görüşün faydalığını xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Milli Məclisin sədri Sahibə xanım Qafarova ilə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın görüşü, Sahibə xanım Qafarova ilə Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Numan Kurtulmuşun görüşü, iki ölkənin Parlamentlərarası Dostluq Qruplarının nümayəndələri arasında baş tutan görüş!

Dekabrın 17-də Milli Məclisin Azərbaycan-Türkiyə Dostluq Qrupunun sədri Əhliman Əmiraslanovun və Türkiyə-Azərbaycan Parlamentlərarası Dostluq Qrupunun sədri Şamil Ayrımin rəhbərliyi ilə təmsil olunan nümayəndələr ara-

sında baş tutan görüşdə həm bizim Milli Məclisin, həm də Türkiyə Böyük Millət Məclisinin bir sıra komitə sədrləri iştirak etdiyindən (səhiyyə və sosial məsələlər, konstitusiyə məsələləri, müdafiə və təhlükəsizlik komitələrinin sədrləri) gələcəkdə qarşılıqlı əməkdaşlıqla bağlı mühüm məsələlər haqqında danışıldı. Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin daha yüksək səviyyəyə qaldırılması, eləcə də bütün türk dövlətləri və parlamentləri arasında yaxınlığın daha dinamik mərhələyə adlanması kimi məsələlər müzakirələr olundu, təkliflər verildi. Bir sıra məsələlərlə bağlı ortaq dəyərlər, ortaq yanaşmalar müzakirə predmetinə çevrildi ki, başlanğıcı, zəmini uğurla qoyulan bu məsələlərin zamanla gerçəkləşəcəyinə də əminik. Məsələn, orada belə bir fikir rəğbətlə qarşılandı ki, yaxın vaxtlarda türk dövlətləri parlamentlərinin dostluq qruplarının birgə konfransı təşkil olunsun və qanunlarımızın bir-birinə yaxınlaşdırılması istiqamətində işçi qrupları da fəaliyyət göstərsin. Eyni zamanda, dekabrın 7-də Türkiyədən Azərbaycan parlamentinin 106-cı ildönümünə görə ölkəmizə gələn deputatlar öz razılıqlarını bildirdilər. Onlar xüsusilə Şuşa, Xankəndi, Xocalı, Xocavənd və Füzuliyə səfərlərini məmnunluqla ifadə etdilər, səfərlə bağlı zəngin təəssürratlarını bölüşdülər. Azərbaycanın qısa müddətdə işğaldan azad edilən ərazilərdə gördüyü işlərdən heyrat və qürurla bəhs etdilər. Bu söhbətdə həmçinin Qərbi azərbaycanlıların doğma ata-baba yurdlarına qayıdışı məsələsi də müzakirə olundu. Yeri gəlmişkən, qeyd edim ki, bunu mətbuat konfransında Numan Kurtulmuş da xüsusi vurğuladı. Bir daha göstərdi ki, Qərbi Azərbaycan amili bizim qədr Türkiyənin də diqqətində olan məsələdir və onlar bu məsələdə də bizə beynəlxalq səviyyədə hər cür dəstək verməyə hazırdırlar.

Bütün hallarda Azərbaycan-Türkiyəni birləşdirən ortaq mədəni bağlar möhkəmdir. Bunu dekabrın 18-də Anıt məzarı ziyarət edərkən, Ümummilli lider Heydər Əliyevin Türkiyədə ucaldılan abidəsi önünə gül dəstəsi qoyarkən bir daha hiss etdik. Sahibə xanım Qafarovanın hər çıxışında məhz bu məqamlara vurğu salması, iki qardaş ölkəni birləşdirən ortaq tarixi-siyasi-mədəni dəyərləri önə çəkməsi, eləcə də 2021-ci ildə iki ölkənin başçısı - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında imzalanmış və ondan sonra münasibətlərin yüksələn xətlə inkişaf etdirildiyi Şuşa Bəyannaməsinin mədəni həyatımızda oynadığı müqəddər rolla bağlı əsaslı fikirləri bu bağın, bu yaxınlığın daha da ucalara qaldırılacağı əminliyi doğurdu. Bu gün Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri özünün Zirvə məqamını yaşayır. Elə bu yaxınlarda, dekabrın 19-da Azərbaycanın D-8 İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv seçildikdən sonra ölkə başçısı, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla göndərdiyi təşəkkür məktubunun mətni böyük mədəni bağlılığın göstəricisi idi: “Fəxr hissi ilə qeyd etmək istərdim ki, dərin tarixi köklər, ortaq milli-mədəni dəyərlər ilə bir-birinə sıx bağlı olan xalqlarımızın iradəsindən qaynaqlanan Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri bu gün ən yüksək pillədə qərarlaşmışdır. Sarsılmaz dostluq və qardaşlığımız, siyasi, iqtisadi, ticari, hərbi, hərbi-texniki, humanitar və digər sahələrdə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığımız və birgə gerçəkləşdirdiyimiz irimiqyaslı layihələr strateji müttəfiqliyimizi səciyyələndirən mühüm amillərdir.”

Türkiyə öz adını millətlərin və xalqların demokratiya və istiqlal xəritəsinə çoxdan həkk etmiş, ayağını dörd dənizə möhkəm dayayan azad, məğrur bir dövlətdir.

Böyük tarixi-siyasi əsamlardan keçib öz hüququnu, namus və şərəfini bərpa edən Azərbaycan da indiki tale və statusla özünü Türkiyə ilə vahid etnik məhvərdə dərk etməyə imkanlar açır, kulturlərin qaynaq-qovuşduğu siyasi-mədəni-mədəni birgəlik modelinə çevrilir və bu birgəlik yeni bir mərhələyə qədəm qoyur artıq. Dünya miqyasında siyasi, iqtisadi, elmi, mədəni inteqrasiyanın yüksək həddə çatdığı şəraitdə Azərbaycanın ən yeni tarixi tərəqqisi üçün yeni kontekst, şübhəsiz ki, Türkiyə və türk-islam dünyası ola bilər. Dekabrın 17-18-də baş tutan görüş də əsaslı çox əvvəllərə gedib çıxan bu dostluq, qardaşlıq körpüsünün dayaqlarını daha da möhkəmləndirmək yolunda uğurlu bir addımı ifadə etdi.

Bir məqamı da demək istəyirəm. Geri dönmək üçün, Esenboğa hava limanına gedərkən, yolda üzərində böyük türk şairi Nazim Hikmətin şəklilə bəzənən böyük bina nəzərlərimi cəlb etdi. “Nazim Hikmət Kultür Merkezi”! Şairin Azərbaycan ictimai-mədəni həyatı ilə yaxınlığını, onun Azərbaycan sevdasının ilkin poetik bəyannaməsi olan “Neftə doğru” şeirini, “Günəşi çənərlərin türküsü” adlanan ilk şeirlər kitabının 1927-ci ildə Bakıda çap olunmasını, Azərbaycana dörd dəfə etdiyi səfəri və sonuncu səfəri zamanı - 1957-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin akt zalında etdiyi çıxışı xatırladım qeyri-ixtiyarı:

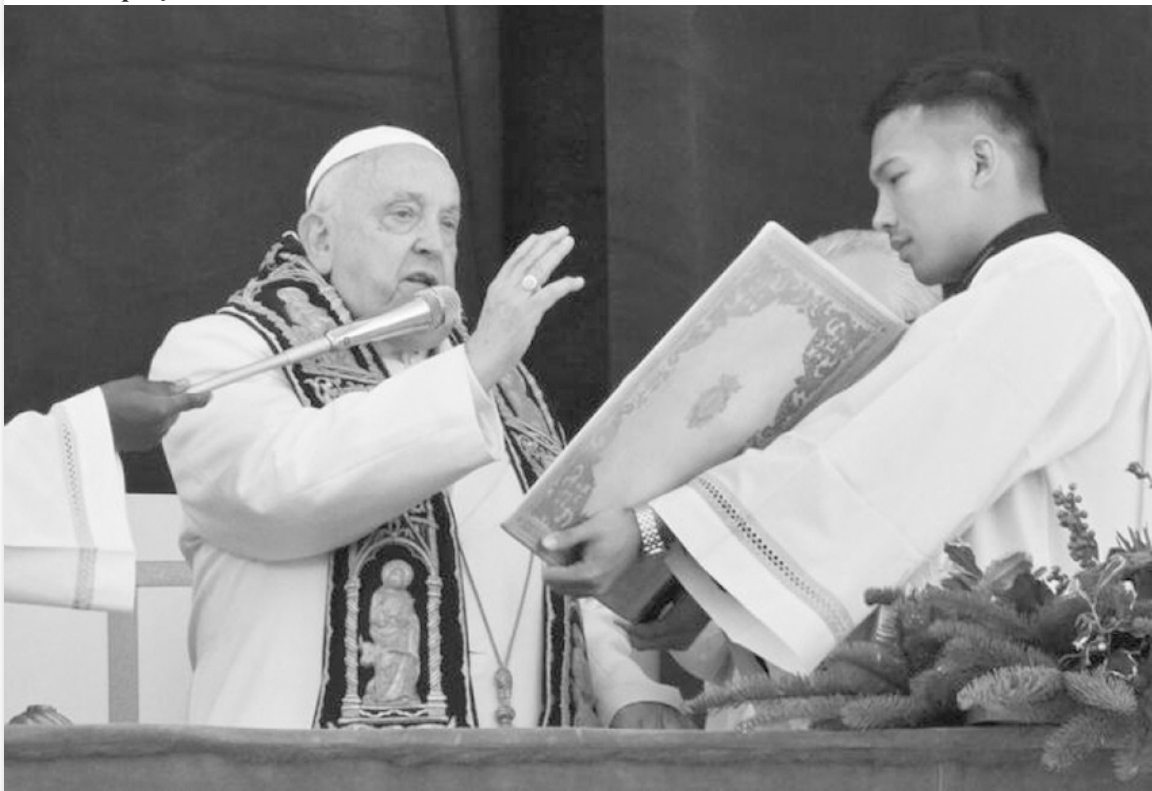
“Mən Türkəm, siz də Türksünüz, ruhumuz, gələnlərimiz bir, xalqlarımız, dillərimiz qardaşdır”!

Bu gün Nazim Hikmətin, bu böyük şairin arzuladığı münasibətlər dalğasında yollarımız kəsişir və qovuşur. Elə onun bütün dünyaya dostluq, qardaşlıq mesajları ötürən misralarının da təmsalında həmçinin. “Bir günlük də olsa ögrensin dünya arkadaşlığı”, - deyirdi böyük Nazim Hikmət! Sənətin qayəsində dayanan harmoniya, birlik, sülh istəyi heç vaxt nizamını pozmur. Və o yerdə güclü olur ki, tarixi proseslərin gedişində özünün idealdan gerçəkliyə çevrilmə əzminə şahidlik edir. Necə ki, bu gün Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri dost, qardaş olmağın örnəyini verir bütün yer üzünə. Amma bir günlük deyil, bir ömür boyu, əbədi!

ELNARƏ AKİMOVA,
Milli Məclisin deputatı,
YAP İdarə Heyətinin üzvü,
filologiya elmləri doktoru

Papadan dünyaya çağırış

Roma Papası ənənəvi olaraq Milad müraciətləri edir. Tarixə nəzər saldıqda biz görürük ki, bu müraciətlərdə hər dövrün aktual mövzuları əsas götürülüb və beynəlxalq ictimaiyyətin diqqəti həmin çağırışlara yönəldilib. Bu baxımdan Papanın yeni Milad müraciəti də istisnaqlı təşkil etmir.

Roma Papasının narahatlığı

Papanın yeni Milad müraciətində iki mövzu önə çökilib - genişlənən müharibələr və iqlim dəyişmələrinin fəsadları. Bunların hər ikisi hazırda dünya üçün ən ağırli məsələlərdir.

Təəssüf doğuran haldır ki, dünya Yeni ili ciddi narahatlıq doğuran hadisələrin baş verməsi şəraitində qarşılayır. Aynı-ayrı regionlarda global güc mərkəzlərinin maraqları toqquşur ki, bu da uzun sürən müharibələri, geosiyasi və geoiktisadi qarşıdurmalarla sonuclandır. Üç ildir ki, davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsi artıq global səciyyə daşıyır və bütün dünya üçün fəsadlar yaradır. Bu, əslində, global Şərqlə global Qərb qarşıdurmasıdır. Müharibə yeni dünya nizamının qurulması uğrunda başlayıb, desək, yanlışdır. ABŞ başda olmaqla kollektiv Qərb digər güc mərkəzi olan Rusiyalı zəiflətmək və beynəlxalq münasibətlərdə onun rolunu azaltmaq istəyir. Öz növbəsində Rusiya da bu-

na qəti dirəniş göstərir, Qərbdən edilən sanksiyalara tab gətirməklə müharibəni davam etdirir. Fəsadlar yalnız sahədə qarşı-qarşıya duran iki dövlət üçün yox, bütün dünya üçün çox ağırdır. Eləcə də müharibə alovuna bürünən Yaxın Şərqdə on minlərlə insanın həyatına son qoyulub, sağ qalanlar isə yaşayış yerlərini itiriblər, məcburi qaçqına çevriləblər. Vəziyyət o dərəcədə kritikdir ki, bəşəriyyət miqyası daha böyük olacaq yeni dünya müharibəsi təhdidləri ilə hədələnilir.

Global istiləşmə və güclü sənaye inkişafı fonunda baş verən iqlim dəyişmələrinin təsirləri də ciddi narahatlıq doğurur. Bu barədə Azərbaycanın böyük uğurla ev sahibliyi etdiyi COP29 tədbirində ətraflı bəhs olundu. Bildirildiyi kimi, hazırda iqlim dəyişmələrindən bütün ölkələr təsirlənirlər. Kiçik ada dövlətləri üçün isə bu, həyat uğrunda bir çarpışmadır, ölüm-qalım məsələsidir.

Roma Katolik Kilsəsinin rəhbəri Papa Fransisk budəfəki Milad müraciətində dünyadakı vəziyyətdən ciddi narahatlıq ifadə olunub. Papa Fransisk Milad bayramı ilə əlaqədar Vatikandan Müqəddəs Pyotr meydanında ənənəvi “Urbi et Orbi” (Romaya və dünyaya) çıxışı zamanı dünyada zorakılığa son qoymağa çağırıb. Beləliklə, katoliklərin ruhani lideri Milad bayramında münaqişə zonalarında atəşkəs çağırışını yeniləyib.

Roma Papası Qəzzada yaranmış ağır vəziyyətdən narahatlığını bildirib, atəşkəs, girovların azad olunması və insanlara yardım edilməsi ilə bağlı çağırış edib. Pontifik Ukrayna, Yaxın Şərq, Livan və Suriyada dialoq və davamlı sülhə nail olunmasının vacibliyini vurğulayıb. Həmçinin səhiyyə problemləri ilə üzləşən Afrika ölkələri, eləcə də münaqişələr və iqlim dəyişmələrindən əziyyət çəkən milyonlarla insan üçün dua etdiyini bildirib.

Vatikanda Müqəddəs Yubiley İli

Milad bayramı ərəfəsində Vatikanda Müqəddəs Yubiley İli qeyd olunur. Papa Fransiskin Müqəddəs Pyotr Kilsəsinin qapısını açması ilə Yubiley İli rəsmi olaraq qeyd edilməyə başlayıb. Mərəsimdə İtaliyanın Baş naziri Ciorcia Meloni və dünyanın hər yerindən gələn minlərlə zəvvar iştirak edib. Mənəvi əhəmiyyət kəsb edən bu hadisə bayram və ziyarətlərlə dolu müqəddəs ilin başlanğıcı hesab olunur. Yubileylər dünyaya qapılarını açan dörin iman tarixinin bir hissəsidir. Ənənəyə görə, bununla milyonlarla zəvvar günahlarının bağışlandığını hesab edir, bu, yeni həyata girişi və ibadət səyahətinin başlanğıcını simvollaşdırır. Əsrlərlə tarixi olan Yubiley İli Katolik Kilsəsinin ən təntənəli tədbirlərindən biridir.

Mərəsimlə əlaqədar İtaliyanın paytaxtı Romada təhlükəsizlik tədbirləri gücləndirilib. Təhlükəsizlik qüvvələri Vatikandan, eləcə də mərəsimin keçirildiyi Müqəddəs Pyotr Kilsəsi və meydanında mümkün təhlükələri nəzərə alaraq sayıqlıq səviyyəsini artırıb. Mərəsimə gələnlər xüsusi detektorlar vasitəsilə yoxlanılır, ərazidə bomba əleyhinə robot, xüsusi təyinatlılar və snayperlər var.

Papa Fransisk qarşıdakı günlərdə hər birinin özünəməxsus tarixi və əhəmiyyəti olan daha bir neçə kilsənin qapısının açılması mərəsimində iştirak edəcək. Pontifik dekabrın 29-da Romanın ən mühüm kilsəsi və 1700 illik tarixi olan Müqəddəs İoann Lateran Bazilikasının qapısını açacaq. Müqəddəs İoann Lateran Kilsəsi papa bazilikalarının ən qədimi və 22 papanın dəfn olunduğu yerdir. Roma Papası gələn il yanvarın 1-də isə dörd papa bazilikasından biri olan Santa Maria Maggiore kilsəsinin qapısını açacaq. Bazilikada yeddi papa dəfn olunub. Bu müqəddəs qapının açılması ilə 2025-ci ildə dünyanın bütün yeparxiyalarında ümumbəşəri birlik anı qeyd ediləcək.

Müqəddəs Yubiley İli Vatikanda hər 25 ildən bir təşkil olunur. Yubiley İli tarixdə ilk dəfə 1300-cü ildə elan edilib, sonuncusu isə 2000-ci ildə Papa II İohann Pavelin dövründə olub. Builki yubiley 2025-ci ili əhatə edəcək. Tədbirlərə 32 milyondan çox insanın qatılacağı gözlənilir. Yubiley İli müxtəlif tədbirlər və şənliklər təqvimini ilə əlamətdar olacaq.

Builki Yubiley İlinin rəsmi maskotu da var. “Luce” (italyan dilində işıq deməkdir) adlı maskot oktyabrın 28-də ictimaiyyətə təqdim olunub və yubiley ilində katolik zəvvarları təmsil edəcək. “Luce” son dövrlərdə sosial media platformalarında populyarlıq qazanıb. O, Yaponiyanın Osaka şəhərində keçiriləcək “Expo 2025” beynəlxalq sərgisində Müqəddəs Text-Tacın pavilyonunun rəsmi simvolu olacaq.

Müqəddəs Yubiley İli bir müddətdir təlatümlü olan paytaxt Romanın daşınmaz əmlak bazarına da öz təsirini göstərib. Belə ki, il ərzində Romanın mərkəzi ərazilərində mənzillərin dəyəri 10 faizdən çox artıb.

Mübariz FEYİZLİ

Sülhə qarşı “A(y)l” missiyası...

Qərb Cənubi Qafqaz planının iflası ilə razılaşmaq istəmir

Fransanın “Aİ missiyası” adı altında Cənubi Qafqaza yerləşdirdiyi kəşfiyyatçı qrupun “xidməti müddəti” faktiki olaraq gələn ilin fevralında başa çatır. Artıq indidən missiyanın getməsi və ya qalması “zərurəti” haqda fikirlər səslənməkdədir. Bəlli olduğu kimi, bu missiyanın regionda varlığı sülh üçün ən böyük maneələrdən biridir - çünki 2023-cü ilin əvvəlindən etibarən mülki monitoring missiyası adı altında Ermənistanda kök salmağa başlamış bu kəşfiyyat qrupunun əsl fəaliyyəti heç kimə sirr deyil. Ermənistanla üzdə “havadarlıq” edən, arxa planda isə özünün korporativ maraqlarını əsas götürən Fransa məhz bu missiyanın əli ilə sülhün reallaşmasına bu və ya digər şəkildə əngəl törədir. Prezident İlham Əliyev dekabrın 17-də “Rossiya Seqodnya” Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin Baş direktoru Dmitri Kiselyova müsaibəsində bildirmişdi ki, sülh sazişi sənədinin razılaşdırılmamış maddələrindən biri başqa ölkələrin nümayəndələrini bizim sərhədimizdə yerləşdirməklə bağlıdır. “Bu, niyə bizim üçün vacibdir? Çünki sözdə Avropa mü-

şahidçiləri pərdəsi altında bizimlə Ermənistan sərhədində NATO tərəfindən infrastruktur yaradılıb. Axı, bu müşahidəçilərin göndərilməsi məsələsi bizimlə 2022-ci ilin oktyabrında Paşinyan, Avropa Şurasının Prezidenti Şarl Mişel, Fransa prezidenti və mənim aramda keçirilən dördtərəfli görüşdə razılaşdırılıb. O vaxt Fransa hələ bizim tərəfimizdən normalaşdırma prosesindən kənaraşdırılmamışdı. Belə bir razılıq əldə edildi ki, Avropa İttifaqının nümayəndələrinin iki ay müddətində məhdud kontingenti olacaq. İki aylığına 40 nəfər yerləşdiriləcək. Bundan sonra bu missiya bizimlə razılaşdırılmadan uzadıldı və arqument bundan ibarət idi: niyə sizinlə razılaşdırmalıyıq, axı, bu missiya Ermənistan ərazisindədir. Bizim isə arqumentimiz belə idi: razılığa gələndə siz niyə bizimlə razılaşdırdınız? Axı, belə olmaz. Sonra onların sayı 200 nəfərdən çox artırıldı. Bundan başqa, bu missiya təcridcən NATO-nun missiyasına çevrildi, belə ki, oraya Kanadanın nümayəndələri qoşuldu.

Beləliklə, bu, bizim razılığa gələcəyimiz ikinci maddədir”.

Fransa Aİ-nin əli ilə missiyanın geri çağırılmasına da əngəl törədir. Bir sıra siyasətçilər fevral ayında missiyanın “xidməti müddətinin” artırılaçağını düşünür. Düzdür, bir müddət öncə, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ölkəsinin İctimai Kanalına müsahibəsində Ermənistanın Azərbaycana Avropa İttifaqı missiyasının delimitasiya olunacaq ərazidə fəaliyyət göstərməyəcəyini təklif etdiyini dilə gətirmişdi. Əslində, bu kimi “təkliflər” özü sübut edir ki, bu “missiya” indiki dövrdə Ermənistandan daha çox, Fransanın və Avropa İttifaqının “layihəsidir”

Tərkib “genişləndirilir”, ofislər çoxalır...

Bildirildiyi kimi, fəaliyyətə başladığı ilk günlərdə bu missiyanın heyəti 40 nəfərdən ibarət idi - sə, artıq bu say yüzlərlədir. Missiyanın tərkibi ilə yanaşı, ofislərinin də sayı artırılıb. Bu isə artıq şərhə ehtiyac qoymur. Ötən dövr ərzində kəşfiyyat qrupunu tam şəkildə Ermənistanla yerləşdirmək imkanı “qazanan” Fransanın məqsədi bəllidir - onlar nəinki real situasiyanı monitoring edirlər, bir-mənalı şəkildə Azərbaycana qarşı təxribatların hazırlanmasında iştirakçı qismində çıxış edirlər.

Bu mənada, Fransa Aİ-nin əli ilə missiyanın geri çağırılmasına da əngəl törədir. Bir sıra siyasətçilər fevral ayında missiyanın “xidməti müddətinin” artırılaçağını düşünür. Düzdür, bir müddət öncə, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan öl-

ərazidə fəaliyyət göstərməyəcəyini təklif etdiyini dilə gətirmişdi. Əslində, bu kimi “təkliflər” özü sübut edir ki, bu “missiya” indiki dövrdə Ermənistanla daha çox, Fransanın və Avropa İttifaqının “layihəsidir”. Bir müddət öncə müşahidə missiyasının rəhbəri Markus Ritterin müşaviri Marek Kuberski erməni mətbuatına bildirmişdi ki, Brüssel “tərəfdaşlıqla” bağlı qərarı bütün Aİ ölkələrinin paytaxtları ilə məsləhətləşərək hazırlayır: “Çünki qərar Avropa İttifaqının bütün 27 üzvü tərəfindən veriləcək. Biz artıq İrəvandanı Ermənistan hakimiyyəti ilə Ermənistan tərəndəş cəmiyyəti təşkilatları ilə məsləhətləşmələr aparmışıq. Bizim mə-

datımız gələn il fevralın 19-da başa çatır, ona görə də bundan sonra nə edəcəyimizlə bağlı qərar verməliyik”, - Kuberski bildirmişdi.

O da təsadüfi deyil ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhlə bağlı razılaşma məsələsində hansısa bir irəliləyiş nəzərə çarpan kimi bu “missiya”

Bayden administrasiyasının “Kanada silueti”...

Bu layihəni tam olaraq Aİ-yə şamil etmək olmaz - çünki buraya Kanadadan olan “müşahidəçilər” də daxildir. Maraqlıdır ki, “Aİ missiyası” yarılışı altında fəaliyyət göstərən missiyanın tərkibində Kanadaya hansı “ehtiyac” duyulub? Prezident İlham Əliyevin müsahibəsində “bizimlə Ermənistan sərhədində NATO tərəfindən infrastruktur yaradılıb” fikri məhz bu məqama əsaslanır. Bayden administrasiyası məhz Kanadanın “kölgəsində” gizlənərək Cənubi Qafqazdakı sülh prosesinə maneəçilik törətməklə məşğul olub. Təsadüfi deyil ki, missiyanın rəhbərliyində olan şəxslər arasında NATO ölkələrində kəşfiyyət və təhlükəsizlik xidmətlərində çalışmış şəxslər yer alır. Xüsusilə missiya rəhbərliyinin bəzi üzvlərinin Balkan münaqişələrində və Əfqanıstandakı NATO əməliyyatlarında iştirak etdiyi haqda məlumatlar var.

Mandat Brüsseldə “həll olunur” - Ermənistanın mövqeyi nəzərə alınmır...

dövrəyə girir - onlar bu və ya fərqli təxribatlarla, açıqlamalarla sülh prosesinin reallaşmasına mane olmağa çalışırlar. Məsələn, son iki ayda sülhlə bağlı prosesdə bir intensivlik müşahidə olunurdu - məhz belə bir məqamda Fransanın Ermənistanıdakı səfiri Olivye Dekottini Ermənistan-Azərbaycan şərti sərhədində “baş çəkdi”. Səfir Aİ missiyası ilə sərhəddə görüşərək planın missiyanın mövcudluğunu təxminən iki dəfə artırmaq olduğunu “bəyan etdi” - “bu o deməkdir ki, Aİ Bakı və Moskvanın tələbi ilə öz missiyasını sərhəddən çıxarmayacaq” sualını O.Dekottini belə cavablandırmışdı: “Missiyanın mandatı Brüsseldə müəyyən edilir”.

Demək ki, bu missiyanın varlığının sülhə qarşı olan bütün detalları ilə ortadadır. Bu isə Qərbin konstruktivlikdən çox destruktivliyə yönələn addımlarının növbəti təsdiqi kimi meydana çıxır...

P.İSMAYILOV

Azerbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azerbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük “Vətən Müharibəsi”ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Uzun illər yurd həsrətindən sonra 44 günlük Vətən müharibəsində hərbi, si-

yasi, eləcə də diplomatik və informasiya sahəsində qələbə qazandıq. Ölkə başçısının İkinci Qarabağ savaşını müddətində və postmüharibə dövründə dünyanın müxtəlif nüfuzlu informasiya vasitələrinə verdiyi müsahibələr xalqımızın Zəfər çalmasında son dərəcə əhəmiyyətli rol oynamışdı.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın haqlı mövqeyini, müharibənin səbəblərini siyasi uzaqgörənliklə dünya auditoriyasının diqqətinə çatdırırdı. Bu da ondan xəbər verir ki, ölkəmiz təkcə ön cəbhədə deyil, həm də informasiya müharibəsində ciddi mübarizə aparırdı. Bütün dünyaya göstərmiş olduq ki, Azərbaycan xalqını işgalla, əzməklə, tapdamağa çalışmaq, saxtəkarlıqla məhv etmək mümkün deyil.

Müharibədə əldə olunan uğurlar, Ermənistan tərəfindən törədilmiş müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində hansı işlər görüldü?

İnformasiya müharibəsi həmişə davam edəcək...

Sualımızı cavablandıran Milli Məclisin Beynəlxalq Münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin üzvü Nəsim Məhəməliyev bildirib ki, informasiya hazırda o qədər əhəmiyyətli va-

sitəyə çevrilib ki, ondan bütün məqsədlər üçün effektiv şəkildə istifadə etmək olur: “Ona görə də indiki zamanda informasiya müharibəsi yenə davam edir. Hərbi müstəvidə müharibə bitmiş hesab edilərsə, informasiya müharibəsi həmişə davam edəcək. Biz hazırkı texnologiyaların təqdim etdiyi müxtəlif növ informasiya alətlərini milli maraqlarımız üçün istifadə etməyi bacarmalıyıq. Necə ki, ordumuz hərbi sahədə tükənməz savaş nümunəsi yaratdı, media subyektləri də informasiya məkanında eyni qəhrəmanlığı göstərməyi bacarmalıdır. Lakin informasiyanın qəbul edilməsi də ayrıca bir məsələdir. Auditoriya bəzən ən doğru, dəqiq informasiyanı qəbul etməkdən imtina edir, çünki ya buna hazır deyil, ya da qəbul etmək istəmir. Burada bir daha informasiyanın siyasiləşməsi məsələsinə şahidlik edirik. Amma bütün bunlara baxmayaraq, bizim zəngin təcrübəmiz var”.

Elmi istiqamət vacibdir...

Deputatın sözlərinə görə, ermənilərin müharibə cinayətləri ilə bağlı beynəlxalq ictimaiyyətdə təbliğatın aparılması üçün maarifləndirmə, elmi istiqamət vacibdir: “Hüquq, tarix sahəsində olan alimlərimizin potensialından istifadə edə bilərik. Alimlərin bu istiqamətə

yönəlik elmi tədqiqatlarını da beynəlxalq ictimaiyyətə müxtəlif dillərdə çatdırmalıyıq”.

4 əsas cinayət

N.Məhəməliyev qeyd edib ki, ermənilərin törətdiyi dörd əsas beynəlxalq cinayət var. Bunlar hərbi təcavüz cinayəti, müharibə cinayəti, insanlıq əleyhinə cinayət və soyqırım cinayətidir: “Həmin cinayətləri mühakimə etməkdən ötrü mütləq şəkildə fərdlər, onların hərbi-siyasi rəhbərliyi mühakimə edilməlidir. Beynəlxalq hüquqda beynəlxalq cinayət məhkəməsi deyilən qurum yaradılıb. Bu məhkəmə Roma Statutu əsasında fəaliyyət göstərir. Azərbaycan həmin beynəlxalq məhkəmənin statusunu hələ ratifikasiya etməyib. Ona görə də bu cinayətlərlə bağlı həmin məhkəməyə müraciət etmək imkanına malik deyilik.

Fikrimcə, gələcəkdə bu hüquqi vasitədən- beynəlxalq cinayət məhkəməsindən istifadə edib, erməni cinayətlərinə lazım olan hüquqi qiymət verilməsi ilə bağlı addımlar atə bilərik”.

Milli məhkəmələrimizin rolu...

Millət vəkilərinin vurğulayıb ki, universal cinayət yurisdiksiyası prinsipinə əsasən, milli məhkəmələrimiz də sadələşdirilmiş

dörd cinayətə görə hüquqi mühakiməni həyata keçirə bilər: “Bu da öz sərəncamımızda olan hüquqi vasitələrdən biridir. 2020-ci ilin sentyabr-oktyabr aylarında Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın hərbi əməliyyatlar zonasından tamamilə kənarda olan-Tərtər, Bərdə, Gəncə, Mingəçevir, Xızı, Abşeron, Yevlax, Beyləqan və digər yerlərdə sivil vətəndaşlar, mülki obyektlər hədəf kimi seçilmişdi. Bu, təbii ki, beynəlxalq hüquqla qadağan olunmuş əməl idi”.

İkili standartlar

Deputat bildirib ki, Ermənistan 44 günlük müharibədə beynəlxalq hüquqla qadağan olunmuş silahlardan da müntəzəm olaraq istifadə edirdi: “30 il ərzində gördük ki, bütün beynəlxalq təşkilatlar hər zaman Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü məsələsində ikili standartlardan çıxış edib, ədalətli mövqə göstərməyiblər. Buna baxmayaraq, yenə də ədalətə inamımızı itirmirik və yenə də beynəlxalq qurumlara müraciət edirik. Gələcəkdə onların bu məsələdə hansı addım atacaqları, ədalətli mövqeyimizi dəstəkləyəcəyi və ya dəstəkləməyəcəyi artıq onların vicdanına qalmış məsələdir”.

Yegənə BAYRAMOVA

“Qara qitə”nin ağ günlər xəyalı...

İstismarçıların gedişi Afrikaya nələr vəd edir? Yeni dövr üçün “köhnə resseptlər” effekt vermir - Afrika inkişaf yolunda...

XX əsr müasir global siyasi nizam qaydalarının formalaşması dövrü kimi yadda qalsın, XXI əsr daha çox iqtisadi parametrlər üzrə dəyərləndirilir. Başqa sözlə, XX əsrdə münasibətlər sistemi daha çox siyasi strukturların fokuslanırdı, XXI əsrdə artıq yeni gündəmi iqtisadi maraqlar təşkil edir. Diqqət yetirsək, son 100 ildə dünyanın əsas güc mərkəzləri siyasi-iqtisadi fəallığı fərqli fərqli coğrafiyalara daşımaqla, bəzi regionlar bəlkə də “məqsədlili” şəkildə diqqətdən kənarda saxlanılıb. Məsələn, Avropa İttifaqı və onun “başbiləni” statusunda çıxış edən Fransa Afrika ilə bağlı həqiqətlərin yayılmasını, bu qitənin siyasi-iqtisadi potensialının açılmasını, “dəyirmi masa”lardakı təmsilçiliyinin aktivləşdirilməsini istəməyib. Bəlkə də, bu məqamlar daha çox Qərbin Afrikada əsrlər boyunca törətdiyi soyqırımlarına, sömürgeçiliyə əsaslanır - amma qitə ümumilikdə, müstəqillik qazandıqdan sonrakı mərhələdə də siyasi-iqtisadi perspektiv vəd edə bilməyib, önə çıxmasına imkan verilməyib.

Əsas prioritetlər - Afrika öz problemlərinə fokuslanır...

2024-cü il bütün dünyada olduğu kimi, Afrikanın da inkişafında yeni mənzərə formalaşdırdı - bu gələcək üçün həm təməl, həm ümid, həm də aktivlik deməkdir. Xüsusilə, Fransanın təmsilində istismarçı müstəmləkəçiliyin son qalıqlarının da bir sıra Afrika ölkələrindən qovulması qitə üçün yeni gələcəkdən xəbər verir. Qitənin əsas siyasi güc mərkəzi rolunda çıxış edən Afrika İttifaqı ötən il olduqca çevik və həlledici məqamlara hesablanan siyasi fəallıq göstərmiş. 2024-cü ildə Afrika İttifaqı (AI) bir sıra mühüm toplantılar keçirərək qitənin siyasi, iqtisadi və sosial məsələlərini müzakirə edib - keçirilən toplantılarda əsas müzakirə predmetləri kimi sülh və təhlükəsizlik məsələləri önə çıxarılıb. Nəticə etibarlı ilə müzakirə

olunan məsələlər gələcək perspektiv üçün yeni şərait formalaşdırır:

- Təsədüfi deyil ki, Afrika İttifaqı qitədəki münaqişələrin həlli üçün yeni sülhməramlı missiyaların yaradılmasına qərar verib və üzv ölkələri terrorizmlə mübarizədə əməkdaşlığı gücləndirməyə çağırıb;
- İttifaq üzvləri global iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə koordinasiyalı fəaliyyət göstərməyi nəzərdə tutur (onlar Bakıda keçirilən COP29 tədbirində də fəal iştirakçı kimi yer almışdılar);
- Ticarət maneələrinin aradan qaldırılması və AfCFTA-nın tam tətbiqi üçün üzv ölkələr arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi gələcək üçün ən mühüm prioritetlərdən biri kimi elan edilib.

Yeni gündəm - Fransasız gələcək...

Təbii ki, qitə dövlətləri yeni nizam formalaşdırmaq üçün köhnə “siyasi asılılıq formatı”ndan xilas olmalı idilər. Burada yenə də kolonialist mövqeyindən əl çəkməyən, müstəmləkəçi Fransanın çirkin siyasi maraqları “boy” göstərirdi. 2024-cü il Afrikada Fransaya qarşı etirazlar və onun hərbi mövcudluğuna qarşı

çıxışların artması ilə yaddaşlara həkk olundu:

- Mali və Burkina Faso: Fransa, 2024-cü ildə Mali və Burkina Fasodan hərbi qüvvələrini çıxarmağa məcbur oldu. Bu ölkələrdə Fransanın hərbi mövcudluğuna qarşı etirazlar və hökumətlərin qərarları nəticəsində Fransa ordusu geri çəkildi;
- Niger: 2023-cü ildə Nigerdə Fransaya bağlı olan hökumət devrildikdən sonra, 2024-cü ildə Fransanın hərbi qüvvələri bu ölkədən çıxarıldı.

kəndən çıxarıldı. Nigerdəki çevrilis və Fransaya qarşı etirazlar nəticəsində Fransa ordusu ölkəni tərk etdi;

- Senegal: Fransa 2024-cü ildə Senegal hökumətini qonşu Mali və Burkina Fasodan çıxarılan fransız qoşunlarını qəbul etməyə razı salmağa çalışsa da, senegalçilər bundan imtina etdi. Bu, Fransanın regiondakı təsirinin tam əşkiləldə zəifləməsinin göstəricisi idi.

Nəticədə isə qitədə yeni siyasi mühit, daha doğrusu yeni inkişaf mərhələsi üzün zəmin yaranır. Qitə yeni inkişaf dövrünə iqtisadi - siyasi əsaslarını həm formalaşdırma, həm də daha da möhkəmləndirə biləcək.

Ticari münasibətlər - artan statistika nədən xəbər verir?

Qeyd olunmalıdır ki, Afrikanın yeni siyasi inkişaf periodikası hələ 2023-cü ildən başlayıb. Afrika İttifaqının “Böyük İyirmiliy”ə (G20) daimi üzv kimi qoşulmağa çağırılması bunun sübutudur - təbii ki, bu, qarşıdakı yeni dönmədə Afrikaya yaranan ehtiyacın səbəblərindən qaynaqlanır. 55 Afrika ölkəsini özündə birləşdirən təşkilat bütövlükdə, qitənin gələcək perspektivini yaradır.

Qitənin gələcəyi ilə bağlı danışıqlar, əsas diqqətə alınacaq məqamlardan biri qitələrarası savaşda Afrikanın yeri-

nin müəyyənəlməsidir. Qərb qitəni özünə cəlb etməklə yeni nizamda ondan yenə də faydalanmaq arzusunu gizlətmir. Yəni,

- Afrikanın “Qərb ekspresinə” qoşulması həm də G7-yə rahat nəfəs aldıracaq (xammal bazası kimi çıxış edən Rusiyanın alternativini ortaya çıxacaq);
- Dünya iqtisadiyyatının əsas “iplərini” əlində saxlayan Qərb Afrika vasitəsilə həm də təzyiq aləti yarada biləcək;
- Yeni dövrdə yeni münasibətlər sistemi formalaşdırılacaq və ən əsası yeni

Yeni bazar yaranması məsələsinə təsədüfən toxunmadıq. Afrika qitəsinin Avropa İttifaqı, Rusiya, Çin, ABŞ və Türkiyə ilə ticarət dövriyyəsi son illərdə əhəmiyyətli dəyişikliklərə məruz qalıb. Bunu son illərin statistikasına nəzər yetirsək, daha aydın görə bilərik:

- 2019-cu ildə AI Afrika qitəsinin ən böyük ticarət tərəfdaşı olub. 2019-cu ildə AI və Afrika arasında ticarət dövriyyəsi təxminən 280 milyard avro təş-

bazar
yaranacaq...

Çin fəaldır - 53 Afrika ölkəsini əhatə edən Çin-Afrika Əməkdaşlıq Forumu

Afrikada yeni mərhələdə nəzərdə tutulan “əsas iş”lərdən biri, qitə dövlətlərinin hərbi güc kimi müttəfiqlərə cəlb olunmasıdır. Bir sıra siyasi ekspertlər düşünüür ki, Afrikadan qovulan Fransanın təmsilində AI-nin yeri yeni güc mərkəzləri tərəfindən cəlb şəkildə doldurulacaq - burada Çin faktoru önə çıxır. Pekinin Cibutidə hərbi bazasının yaradılması və 53 Afrika ölkəsini əhatə edən Çin-Afrika Əməkdaşlıq Forumunun fəaliyyəti Pekinin strateji hədəflərindən xəbər verir. Çin Xalq Azadlıq Ordusu Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 17 sülhməramlı missiyasını əhatə edən 2000-ə yaxın əsgəri ilə Afrika sahillərində piratçılığa qarşı mübarizə aparır. Çinin Afrikanın bir sıra ölkəsində, o cümlədən Ekvatorial Qvineya, Anqola və Atlantik sahilindəki Namibiya əlavə hərbi bazalar yaratmaq barədə

planları var.

Çin Xalq Respublikasının Afrika ilə təhlükəsizlik və hərbi əməkdaşlığı onun sərmayələrini və “bir kəmə, bir yol” təşəbbüsü vasitəsilə qurulan infrastrukturunu qorumaqda mühüm amil kimi qiymətləndirilir. Pekin dövlətləri Afrika ilə hərbi əməkdaşlığın gücləndirilməsi və təkmilləşdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb. Bu əməkdaşlıq bu layihələrin uğur qazanması üçün lazım olan sabitliyi və təhlükəsizliyi qorumaq üçün vacibdir. Beləliklə, Çinin Afrika dövlətləri ilə təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığı iqtisadi maraqlarını qorumaqla yanaşı, qitədə və onun ətrafında daha geniş geosiyasi məqsədlərinin olduğunu da üzə çıxarıb. Çin global təsirini genişləndirməyi və beynəlxalq təhlükəsizlik nizamını yenidən formalaşdırmağı hədəfləyir. Bu ilin sentyabrın

4-dən 6-dək Pekində keçirilən Çin-Afrika Əməkdaşlıq Forumunda Çin lideri Si Cinqin bu əməkdaşlığın ölkəsi üçün əhəmiyyətli olduğunu bildirib. Si Cinqin Çinin Afrika ilə əməkdaşlığının və buradakı ölkələrə dəstəyinin Pekin üçün əsas prioritetlərdən biri olacağını vurğulayıb. Çinin Afrika qitəsinə möhkəmlənməsi Pekinin ABŞ-la global və regional rəqabət strategiyasının bir hissəsidir.

Çin Afrika ölkələrinə müxtəlif növ hərbi texnika, o cümlədən təyyarələr, döyüş sursatları, zirehli maşınlar, artilleriya, dronlar, elektron müharibə sistemləri, raketlər, radar və raketlər təqdim edib. Bunlar Afrika ölkələrinə münasib qiymətlərə satılıb. Çin hərbi satışlarla yanaşı, Afrika ölkələri ilə zabit hazırlığı proqramlarını da genişləndirib. Stokholim Beynəlxalq Sülh Araşdırma İnstitutuna görə, Çin 2019-2023-cü illər arasında 21 Afrika ölkəsinə silah ixracı həyata keçirib. İnstitutun hesabatına görə, hazırda Afrika ölkələrinin hər 10 ordusundan yeddisi Çin hərbi texnikasından istifadə edir.

ABŞ “yerini bərkidir” - hərbi gücü Türkiyə təmsil edəcək...

AI-nin yerinin doldurulması uğrunda gedən fəaliyyətdə ABŞ da öz “ağırlığını” qoyur. Vaşinqton son illərdə Afrika qitəsinə siyasi və iqtisadi əlaqələrini gücləndirmək və yenidən qurmaq istiqamətində bir sıra təşəbbüslər həyata keçirir. Bu sözlər müxtəlif ölkələrlə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsini əhatə edir. Məsələn, Fransa qüvvələrini sərhədlərinə buraxmayan Senegal ABŞ ilə siyasi və iqtisadi əlaqələrini gücləndirmək üçün müxtəlif təşəbbüslər həyata keçirir. Senegal Qərbi Afrikada ABŞ-ın mühüm tərəfdaşlarından biridir və iki ölkə arasında ticarət və təhlükəsizlik sahələrində əməkdaşlıq mövcuddur. Eyni zamanda, Vaşinqtonun diqqət yetirdiyi ölkələrdən biri də Keniyadır. ABŞ, Keniya ilə iqtisadi əlaqələrini genişləndirmək məqsədi ilə sərmayə və ticarət sahələrində əməkdaşlığı artırmağa çalışır.

Keniya, ABŞ-ın Şərqi Afrikadakı əsas tərəfdaşlarından biri sayılır. Beləliklə, Çin ABŞ-ın Afrikada artan dəstəyini qarşı öz mövqeyini gücləndirmək üçün yeni təşəbbüslər irəli sürmək məcburiyyətindədir. Çünki Çinin Afrika ölkələri ilə ticarəti ABŞ-ın mövcud fəaliyyətini bir neçə dəfə üstələyə bilər.

ABŞ həm də Yaxın Şərqi bir addımlığında yerləşən Afrikaya özünün yeni hərbi bazası kimi baxmaq istəyir. Nəzərə alınmalıdır ki, Avropada NATO, Uzaq Şərqdə AUKUS kimi təşkilatlar vasitəsilə hərbi nizamı əlində saxlayan Vaşinqton Yaxın Şərqi regionunda o qədər də güclü deyil. Bu, sonuncu dəfə Suriya məsələsində bütün gərəkliliyi üzə çıxdı. Amma nəzərə alınmalıdır ki, regionda başqa bir NATO gücü - Türkiyə var. Afrika Türkiyə üçün yeni siyasi və ya hərbi dəstəkləyə çevrilmə potensialına malikdir....

Pərviz SADAYOĞLU

Kanada 51-ci ştat olacaqmı?

Trampın ABŞ tarixinə düşməsi üçün yeni imkan...

ABŞ-in yeni seçilmiş prezidenti Donald Tramp Milad təbrikində qubernator adlandırıdığı Kanadanın baş naziri Castin Trüdoya zəng edərək bildirib ki, Kanada əraziləri ABŞ-in 51-ci ştatı olarsa, kanadalılar üçün vergilər 60 faizdən çox azalacaq. Trampın "Truth" sosial şəbəkəsindəki səhifəsində yazdığı və TASS-ın yaydığı təbrikdə bildirilir: "Kanada qubernatoru Castin Trüdunun Milad bayramı mübarək! Onun vətəndaşlarının vergiləri çox yüksəkdir, lakin Kanada 51-ci ştat olsa, onların vergiləri 60 faizdən çox azalacaq, biznesləri iqlat artacaq və onlar dünyanın heç bir ölkəsində olmadığı qədər yüksək səviyyədə qorunacaq".

Bundan əlavə, ABŞ-in yeni seçilmiş prezidenti "Panama kanalını ehtiyatla, lakin qeyri-qanuni idarə edən gözəl Çin əsgərlərinin də Milad bayramını təbrik edib. Tramp həm də Qrenlandiyaya Milad bayramı təbriki ünvanlayıb və onun ABŞ torpağı olmasını istəyib. "Bunu ABŞ-in milli təhlükəsizlik məqsədləri tələb edir" - deyə o bildirib: "Biz orada olacağıq".

Xatırladaq ki, bundan əvvəl Donald Tramp dəfələrlə Kanadanın baş naziri Castin Trüdunu "böyük Kanada əyalətinin" qubernatoru adlandırmışdı. Tramp bəyan edib ki, ABŞ Panama kanalından istifadə üçün mövcud şərtlərə yenidən baxılmayacağı təqdirdə ona nəzarətin qaytarılmasını tələb edə bilər. Siyasətçi ayrıca qeyd edib ki, Vaşinqton Qrenlandiyaya nəzarət etməlidir.

Kanadanın birləşdirilməsi - inancın üç "ünsürü"...

ABŞ-in Kanada və Qrenlandiya ilə bağlı "təklifləri" təsadüfi deyil. Burada bir sıra məqamlar yer alır - ortada həm siyasi, həm iqtisadi, həm də bildirildiyi kimi təhlükəsizliklə bağlı olduqca mühüm bir proqram mövcuddur.

Məsələni tarixi nöqteyi nəzərdən dəyərləndirmək üçün bir qədər keçmişə "boyatlanmaq" görək. Belə ki, ABŞ-in Kanada və ya Qrenlandiyaya qarşı hər hansı "iddiaları" ilə bağlı tarixdə bözi maraqlı faktlar mövcuddur. Bu iddialar əsasən strateji maraqlar və coğrafi vəziyyətlə bağlı olub.

ABŞ və Böyük Britaniya arasında baş verən 1812-ci il müharibəsi zamanı ABŞ ordusu Kanadanın bəzi ərazilərinə hücum etmişdi. ABŞ-in məqsədi Kanadanı özünə birləşdirərək ərazilərini genişləndirmək idi. Lakin bu cəhdlər uğursuz oldu və müharibə 1814-cü ildə sülh müqaviləsi ilə başa çatdı.

1867-ci ildə ABŞ Rusiyadan Alyaska yarımadasını satın alırdı. Onun Alyaskanın alınmasındakı xidmətlərinə baxmayaraq Kanada məsələsində uğur qazanmaması populyarlığının itirilməsinə və ABŞ Senatı tərəfindən implemənt elan edilməsinə səbəb oldu.

ABŞ ilə Kanada arasındakı münasibətlər sistemində nəzər sa-

son nəticədə elə bu iddiasının da qurbanına çevrildi. Onun Alyaskanın alınmasındakı xidmətlərinə baxmayaraq Kanada məsələsində uğur qazanmaması populyarlığının itirilməsinə və ABŞ Senatı tərəfindən implemənt elan edilməsinə səbəb oldu.

ABŞ ilə Kanada arasındakı münasibətlər sistemində nəzər sa-

ABŞ+Kanada > Çin...

Məsələnin iqtisadi tərəfi də böyük maraq doğurur. ABŞ-in Kanadanı özünün 51-ci ştatına çevirməsi istəyinin sirri möhüz iqtisadi müstəvidə özünü gizlədir - son illərdə daha da "şiddətlənən" qütblərarası iqtisadi yarışda önə çıxmaq üçün Vaşinqtonun Ottavaya ehtiyacı var. Bunu rəqəmlər də təsdiqləyir.

Belə ki, gələcək iqtisadi inkişafıla bağlı proqnozlaşdırma yaxın

gələcəkdə Çinin önə çıxacağını deyir. Pekinin 2030-cu ilə qədər dünya liderinə çevriləcəyi gözlənilir. 2023-cü ildə Çində məhsul istehsalı 17,7 trilyon dollar olub və bu göstəriciyə görə dünya ikincisidir. 2038-ci ildə isə Çində ÜDM 48,8 trilyon dollara çatacaq.

2023-cü ildə 27 trilyon dollarla dünya birincisi olan ABŞ-in növbəti onillikdə öz dominantlı-

ğını qoruyub saxlayacağı sual altındadır. Çünki 2038-ci ildə ABŞ-da ÜDM 47,8 trilyon dollar proqnozlaşdırılır.

Hazırda ÜDM-ə görə dünya sıralamasında 10-cu yerə sahib olan Kanadanın 2038-ci ildə ilk onluqda qalması bacaracağı proqnozlaşdırılır. Belə ki, Kanadada 2038-ci ildə istehsal 3,68 trilyon dollara çatacaq.

Göründüyü kimi, ABŞ iqtisadi inkişaf tempində ən böyük rəqibindən geri qalmamaq üçün bu plana "müraciət edir"...

Alyaskanın ardından Qrenlandiya...

Qrenlandiyaya gəldikdə isə Vaşinqton tarix boyu bu adanı satın almaq üçün cəhdləri ilə yadda qalıb. 1946-cı ildə Dani-markaya Qrenlandiyayı satın almaq üçün rəsmi təklif belə göndərilib - ABŞ bu ada üçün 100 milyon dollar təklif etmişdi. Səbəb isə adanın strateji hərbi əhəmiyyəti idi, çünki

Qrenlandiya Şimal Buzlu Okeanın yaxınlığında yerləşir və İkinci Dünya Müharibəsi dövründə mühüm bir strateji nöqtə kimi tanınırdı. "Soyuq müharibə" dövründə isə ABŞ bu adadan SSRİ-yə qarşı qala kimi istifadə etməyə niyyətlanmışdı. Lakin Danimarka bu təklifi rədd etdi.

2019-cu ildə ABŞ Prezidenti Donald Tramp yenidən Qren-

landiyayı satın almaq istədiyini bəyan etmişdi. Bu açıqlama beynəlxalq arenada geniş müzakirələrə səbəb olmuşdu. Danimarka hökuməti bu təklifi qeyri-ciddi hesab edərək rədd etmişdi. Qeyd edək ki, ABŞ-in Thule Hava Bazasını (1951-ci ildən) Qrenlandiyada yerləşdirilib. Bu baza Arktika regionunda ABŞ-in müdafiə və kəşfiyyat maraqlarına xidmət edir.

olunur) mədəni bir inanc kimi qəbul olunur və amerikalı köçkünlərin Şimali Amerikada yayılmağ niyyətini özündə əks etdirirdi. "Manifest Destiny"-nin 3 əsas mövzusu vardı:

- ABŞ-in unikal əxlaqi fəzilətinin fərziyyəsi;
- Respublika üsul-idarəsinin yayılması və daha çox "amerikan həyat tərzii" ilə dünyanı xilas etmək missiyasının irəli sürülməsi;
- Bu missiyanın uğur qazanması üçün millətinin təyin edilmiş ilahi təleyinə olan inam.

Bu termini Demokrat qəzetinin redaktoru Con O'Sullivan tərəfindən 1845-ci ildə "İlahə" adlı məqalədə ilk dəfə istifadə etmişdi

və get-gedə bu ideoloji inam konsepsiyalaşdırılmışdı. Bu inamda ABŞ-in Atlantikdən Sakit Okeana qədər uzanması mənası yadırdı. Həmin illərdə Demokratlar bu ideyanı dəstəkləyirdilər - lakin bir çox məşhur amerikalılar (Abraham Linkoln, Uilis Grant və həmin dövrün populyar partiyası olan "Viqlər"-in əksəriyyəti) onu rədd etdilər. Daha sonralar isə böllü oldu ki, bu termin əsasən 1840-cı illərdə demokratlar tərəfindən Meksika-Amerika müharibəsinə haqq qazandırmaq, daha sonra isə qərbi Meksika ərazilərinin (Arizona, Texas, Kaliforniya və s.) ilhaqına haqq qazandırmaq üçün istifadə edilmişdi.

Qrenlandiyadan "nüvə arsenalına" nəzarət...

Təhlükəsizlik məsələsinə gəldikdə isə burada detallar daha fərqlidir. Hazırda dünyanın ən mühüm təhdidi nüvə silahıdır ki, burada da ABŞ-in əsas rəqibi Rusiyadır. Mütəxəssislə-

rin bildirdiyinə görə isə Rusiyanın əsas nüvə gücü Şimal Buzlu Okean ətrafında paylaşıdırılıb və orada saxlanılır. ABŞ-in Qrenlandiyanın ilhaqı üçün bu qədər "zəhmət" çəkməsi rəqibin nüvə

potensialını nəzarətdə saxlamağa hesablanıb. İndiki halda bu məsələ daha böyük aktuallıq daşıyır...

P.İSMAYILOV

Bayden Pentaqona hansı tapşırığı verib?

Seçki məğlubiyyətindən dərhal sonra...

Prezident seçkilərində demokratların məğlub olmasına baxmayaraq, noyabrın ortalarında Bayden administrasiyası Ukraynaya 425 milyon dollar məbləğində növbəti hərbi yardım ayırdı. Bununla bağlı yayılan sənəddə qeyd olunub ki, yeni yardım paketinə NASAMS hava hücumundan müdafiə raket kompleksləri, HIMARS reaktiv yayımlı atəş sistemləri, "Stinger" daşınan zenit-raket kompleksləri, 155 və 105 mm kalibrlili artilleriya mərmiləri, TOW tank əleyhinə sistemlər üçün döyüş sursatı, "Javelin" və AT-4 tank əleyhinə komplekslər, PUA-lara qarşı mübarizə vasitələri, hava - yer sinifli döyüş sursatı, "Stryker" zirehli transportyorlar, atıcı silahlar və döyüş sursatı daxildir. Həmçinin vurğulanıb ki, silahlar Kiyevə PDA (Presidential Drawdown Authority) mexanizmi

vasitəsilə veriləcək ki, bu da ABŞ prezidentinə fəvqəladə vəziyyət yarandıqı təqdirdə xarici tərəfdəşə Konqreslə razılaşdırmadan silah tədarük etməyə imkan verir.

Yeri gəlmişkən, Pentaqonun sözcüsü Pat Rayder bildirib ki, Konqres 2024-cü ilin aprelində Ukrayna üçün əlavə maliyə

yələşdirməni təsdiqlədikdən sonra Birləşmiş Ştatlar Ukraynaya vəd etdiyi sursatın 83 faizinin, hava hücumundan müdafiə vasitələrinin 67 faizinin verilməsini təmin edib: "Əlavə maliyyənin qəbulundan oktyabrın ortalarına qədər anbarlarımızdan vəd etdiyimiz əsas sursatın 83 faizini Ukraynaya çatdırdıq". Söhbət 155 mm çaplı

artilleriya mərmilərindən, HIMARS GMLRS sistemləri üçün raketlərdən, "Patriot" və NA-

Bayden Ukraynaya silah tədarükünü artırmağı tapşırıb

Bütün bunların fonunda ABŞ Prezidenti Cozef Bayden bugünlərdə də ölkənin hərbi departamentinə Ukraynaya silah tədarükünü artırmağı tapşırıb. Bu barədə Ağ Evin mətbuat xidməti tərəfindən yayı-

lan bəyanatda deyilir. "Son aylarda ABŞ Ukraynaya yüz-lərlə raket əleyhinə silah verib və daha çoxunu çatdırır. Mən ABŞ Müdafiə Nazirliyinə Ukraynaya silah tədarükünü artırmağa davam etməyi

tapşırırsam. Birləşmiş Ştatlar Rusiya qüvvələrinə qarşı müdafiə etdiyi üçün Ukraynanın mövqeyini gücləndirməkdə yorulmadan işləməyə davam edəcək", - deyə Bayden vurğulayıb.

ki, ABŞ anbarların-

dan silahların çatdırılması bir neçə gün və ya həftələr davam edir. Avadanlıqlardan hər hansı birinin təmirə ehtiyacı varsa, tez bir zamanda bərpa olunur və Ukraynaya göndərilir.

Sülh çağırışları fonunda Bayden administrasiyasının bu addımı vəziyyəti daha da gərginləşdirəcək. Çünki Avropa İttifaqının bir sıra dövlətləri də artıq müharibənin sona çatmasının zəruriliyini vurğulayırlar. Hazırda Avropa İttifaqına sədrlik edən Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban hesab edir ki, Ukraynada hərbi əməliyyatlar 2025-ci ildə bitəcək

Ukraynada hərbi əməliyyatlar 2025-ci ildə bitəcəkmi?

Əlbəttə, sülh çağırışları fonunda Bayden administrasiyasının bu addımı vəziyyəti daha da gərginləşdirəcək. Çünki Avropa İttifaqının bir sıra dövlətləri də artıq müharibənin sona çatmasının zəruriliyini vurğulayırlar. Hazırda Avropa İttifaqına sədrlik edən Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban hesab edir ki, Ukraynada hərbi əməliyyatlar 2025-ci ildə bi-

təcək. Viktor Orban bu fikri "Magyar Nemzet" qəzetinə müsahibəsində səsləndirib. "Ukraynadakı müharibə 2025-ci ildə başa gatacaq. O, ya sülh sazişi, ya da döyüşün tərəflərdən birinin məhv olması ilə bitəcək", - deyə Baş nazir qeyd edib.

ABŞ və Al-nin Ukraynadakı müharibəyə təxminən 300 milyard avro xərclədiyini xatırladan Viktor Orbannın

sözlərinə görə, həmin vəsaitlə Avropada həyat səviyyəsini sürətlə artırmaq mümkün ola bilərdi: "İnfrastruktur, nəqliyyat və enerji sistemləri dağıdılan Ukrayna milyonlarla insan tərk edib və ölkə yaxın gələcəkdə iqtisadi cəhətdən özünü təmin edə bilməyəcək".

Ukrayna müharibəsinə döyüş meydanında deyil, yalnız danışıqlar masası ar-

xasında son verilməli olduğunu dəfələrlə bəyan edən Orban bu məsələdə bütün ümidlərini Ukraynadakı vəziyyəti həll etməyi vəd edən ABŞ-in yeni seçilmiş prezidenti Donald Trampın qarşıdakı andiçmə mərasiminə bağladığını deyib. O, həmçinin hesab edir ki, Donald Tramp Ağ evə qayıtdıqdan sonra "dünya daha təhlükəsiz olacaq".

Matviyenko: Gələn il danışıqlar prosesi başlaya bilər

Yeri gəlmişkən, Rusiya Federal Məclisi Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenko da Ukrayna ilə danışıqlar prosesinin 2025-ci ildə başlaya biləcəyini istisna etməyib. O bildirib ki, istənilən danışıqlarda kompromislər axtarmaq lazımdır, ancaq əsas şərtlər yerinə yetirilməklə. Çünki Rusiya öz milli maraqlarını qorumaqdan geri çəkilməyəcək. "Mənim fikrimcə, danışıqlar prosesi çox

çətin olacaq. Siyasət kompromis axtarışıdır", -deyə Matviyenko vurğulayıb. Belə bir şəraitdə hakimiyyətdən getməsinə sayılı günlər qalmış Co Baydenin ABŞ Müdafiə Nazirliyinə məlum tapşırığı ciddi suallar doğurur. Görünən odur ki, Bayden administrasiyası hər vasitə ilə tərəflər arasında sülhə əngəl olmağa çalışır.

N.BAYRAMLI

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM - 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmetbuatıyımı” ASC - 0124411991, 0124404694 “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“Pressinform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Mədəniyyətimizin şah əsəri!

BMM-nin fəaliyyətə başlamasından 16 il ötür...

Mədəniyyət hər bir xalqın formalaşmasında, dünya miqyasına çıxmasında mühüm rol oynayan amillərdən biridir. Bir sözlə, mədəniyyət insanın öz fəaliyyəti prosesində nail olduğu dəyərlər toplusudur. Məhz bu dəyərlər nəsilən-nəsilə ötürülərək daha da inkişaf etdirilir. Tarix sübut edib ki, yüksək mədəniyyətə malik xalq müasir aləmin yeni çağırışlarına uyğun hərəkət etməyə və tərəqqi, inkişaf yolunda inamla addımlamağa qadirdir. Ona görə də mədəniyyətin təbliği, inkişaf etdirilməsi, qorunub saxlanması və gələcək nəsillərə ötürülməsi olduqca mühüm amildir.

Bu gün Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin (BMM) fəaliyyətə başlamasından 16 il ötür. 2008-ci il dekabrın 27-də Bakıda, dənizkənarı Milli parkda qədim musiqi alətimiz olan tarın quruluşunda, modern memarlıq üslubunda tikilmiş Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin (BMM) açılışı baş tutdu. Həmin gün Prezidenti İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyeva mərkəzin açılışını bildiren lenti kəsdilər.

“Muğam milli sərvətimiz və dəyərimizdir”

Muğamın yaşaması, dünyada layiqincə təbliği və gələcək nəsillərə ötürülməsi baxımından BMM-nin müstəsna xidmətləri var. 16 il ərzində görülmə işlər, reallaşdırılan layihələrdən mədəniyyətimizin inkişafı və dünyada tanınmasında mühüm əhəmiyyətə malikdir. 16 il öncə Mərkəzin açılışında iştirak edən Prezident İlham Əliyev demişdi: “Bu bina Azərbaycan xalqına xidmət edəcək. Bu binada gözəl tədbirlər keçiriləcək, gözəl konsertlər, muğam gecələri baş tutacaq. Muğam bizim milli sərvətimizdir, çox böyük dəyərimizdir. Azərbaycan xalqı əsrlər boyu bu sənəti yaşadı və bu gün çox vacibdir ki, bu gözəl sənət Azərbaycan xalqının milli dəyəri olan muğam nəsilən-nəsilə keçir”.

Azərbaycan muğamının müasir tarixində Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi ilə həyata keçirilən çoxşaxəli silsilə tədbirlər

müstəsna rol oynayır. Bu fəaliyyətin nəticəsidir ki, son illər muğam ifaçılığı ən müxtəlif aspektlərdən hərtərəfli dəstək alaraq, sözün əsl mənasında, intibah dövrünü

yaşayır. UNESCO-nun qərarı ilə dünya mədəniyyətinin qeyri-maddi irsinin bəşəri əhəmiyyətə malik sərvətləri sırasına daxil edilməsi muğamın təkcə xalqımızın de-

yil, bütün bəşəriyyətin milsilsiz mədəni sərvətinin ayrılmaz hissəsi kimi qiymətləndirilməsidir. Bu gün muğamımız bütün dünyada maraqla qəbul olunur və sevilir. Demək olar ki, Heydər

Bu gün muğamımız bütün dünyada sevilir

Əliyev Fondu yaranandan muğamımızın yeni inkişaf dövrü başlayıb. 2005-ci ildən başlayaraq Heydər Əliyev Fondu tərəfindən muğam televiziya müsabiqələrinə start verilib. Bunun nəticəsində onlarla gənc muğam ifaçısı yetişib, artıq onlardan bir çoxünün fəxri adları var. Operada, ana televiziya-mızda çalışır, ustadlarla bərabər Azərbaycan muğamını bütün dünyada təbliğ edirlər. Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə Beynəlxalq Muğam Festivalı keçirilir. Bundan başqa, “Qarabağ xanəndələri” Muğam toplusu çap olunub. UNESCO xətti ilə hazırlanmış bu alboma belə bir adın seçilməsi Qarabağın əzəli və əbədi Azərbaycan torpağı olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirmək istəyindən irəli gəlir. Eyni zamanda, Azərbaycan muğamının Avropada, Qərbi ölkələrində təbliği ilə bağlı çox

böyük işlər görülüb.

Məlumdur ki, Müzəffər Ordumuz 44 gün ərzində Qarabağda bir tarix yazdı. Qələbəmizdən 6 ay sonra Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Şuşada möhtəşəm “Xanbülbul” Festivalı keçirildi. Bununla da dünyaya mesaj verildi ki, torpağın sahibləri qayıdıb, artıq Şuşamızda, Qarabağımızda Azərbaycan muğamı daim səslənəcək!

Sevindirici haldır ki, tez-tez Beynəlxalq Muğam Mərkəzində korifey sənətkarlarımızın yubileylərini keçirir, gənc ifaçıların konsertlərini dinləyirik. Bizə qürur verən bu işlər muğam irsimizin əbədiyaşarlığını bir daha təsdiqləyir. Beynəlxalq Muğam Mərkəzi istər ölkəmizdə, istərsə də onun hüdudlarından kənarda bütün azərbaycanlıların həyat hekayətinə çevrilən muğamın təbliğinə, inkişafına öz töhfəsini verməkdədir...

Yeganə BAYRAMOVA

Körpələrin ürək döyüntüləri ilə nitq inkişafı arasında əlaqə...

Huston Universitetinin psixologiya üzrə dosenti Ceremi Borjon və onun tədqiqat qrupunun apardığı araşdırma körpələrin nitq inkişafı ilə ürək döyüntülərinin ritmik dəyişiklikləri arasında birbaşa əlaqəni ortaya çıxarıb. Bu tapıntıların dilin inkişafı və nitq pozuntularının erkən mərhələlərdə müəyyən edilməsi üçün yeni perspektivlər təqdim edir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, araşdırmanın nəticələri “Proceedings of the National Academy of Sciences” jurnalında dərc edilib.

Məlum olub ki, körpələrin nitq qeyratma cəhdləri, yeni onların ilk

şirin səsli və səsxırma cəhdləri ürək döyüntülərinin ritmik dəyişmələri ilə sinxron şəkildə baş verir. Borjon və komandası, 18-27 aylıq 34 körpəni müşahidə edərək onların ürək döyüntüləri və yaydığı səsler arasındakı əlaqəni analiz edib. Tədqiqat nəticəsində körpələrin ürək döyüntülərinin ritmik dəyişiklikləri ilə səs çıxarma müddəti və səs tanınan nitqə çevrilmə ehtimalı arasında ciddi uyğunluq aşkar olunub. C.İ.Borjon qeyd edir ki, ürək döyüntüsünün yerli zirvəyə və ya aşağı nöqtəyə çatdığı zaman körpələrin səsxırma ehtimalı daha yüksəkdir: “Zirvə

dövründə çıxarılan səsler daha uzunmüddətli, ürək döyüntüsü yavaşladığı zaman çıxarılan səsler isə sadəlvh dinləyicilər tərəfindən nitqə daha çox bənzər olaraq qəbul edilib”.

Araşdırmada ürək döyüntüsünün və tənəffüsün idarəsində mühüm rol oynayan avtonom sinir sisteminin inkişafı ilə körpələrin nitq bacarıqları arasındakı əlaqə vurğulanıb. Həyatın ilk illərində ürək və ağciyərlərin fəaliyyətinə dəyişikliklərin nitq və ünsiyyət bacarıqlarına təsir etdiyi aşkarlanıb.

C.Borjon bildirib ki, vegetativ sinir sisteminin nitq inkişafına təsirini araşdırmaq, atıq dil inkişafı üçün risk faktorlarını daha yaxşı başa düşmək üçün yeni tədqiqat yolları açıq.

Bu tapıntılar, nitq pozuntularının erkən diaqnostikasında və körpələrin dil inkişafının dəstəklənməsi üçün yeni yanaşmaların inkişafında mühüm rol oynaya bilər. Körpənin beynində və bədənində nitqə hazırlığı təmin edən funksiyaların koordinasiyası, onun ürək döyüntüsündəki ritmik dəyişikliklərlə bağlıdır və bu əlaqənin daha dərinəndən araşdırılması gələcəkdə mühüm elmi nəticələr verə bilər.

“Qarabağ”ın futbolçusu Redon Cica daha bir klubun marağına düşüb.

AZƏRTAC xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, Albaniyanın “Eqnatiya” komandası 26 yaşlı hücum-

“Qarabağ”ın hücumçusu daha bir klubun marağına düşüb

çunu heyətinə qatmaq istəyir.

Qış fasiləsinə 4-cü pillədə yollanan kollektiv qış fasiləsində heyətini yeni oyunçularla gücləndirmək niyyətindədir. İddiaya görə, həmin futbolçulardan biri də məhz “Qarabağ”ın forvardıdır.

Daha əvvəl Albaniyanın

İdman

Gümüş medalçımız: Finalda sona 40 saniyə qalmış səhvə yol verdim

Finalda sona 40 saniyə qalmış səhvə yol verdim.

Bunu “Report”-a açıqlamasında Rusiyada keçirilən kəmərlü güləşi üzrə beynəlxalq turnirdə gümüş medal qazanan Azərbaycan idmançısı Gözəl Zutova deyib.

O, yarışa hazırlaşmaq üçün çox vaxt olmadığını bildirib:

“Həmişə 76 kq-da güləşirəm. Rusiyada isə +76 kq çəkiddə mübarizə apardım. Yarışa az vaxt qalmış mənə məlumat vermişdilər. Ona görə də hazırlaşmaq üçün çox vaxt yox idi. Həm də zədə olduğuna görə, çəki salmaq istəmədim.

Rəqiblərim isə 130-140 kq idilər. Üç nəfəri - rusiyalı, özbəkistanlı və tacikistanlı rəqiblərimi məğlub etdim. Finalda isə qırğızıstanlı güləşçi ilə qarşılaşdım. Əslində, finala qədər məğlub etdiyim rus güləşçi daha güclü idi. Finalda sona 40 saniyə qalmış səhvə yol verdim. Həm də çəki ağır idi deyər, müdafiə olunmadım, zədə alacağdım. Öz çəkimdə olsaydı, fənddən çıxıb bilərdim”.

Güləşçi qarşıdakı planları barədə də məlumat verib:

“Yanvarın 30-da Hindistanda qazax güləşi üzrə dünya

çempionatı keçiriləcək. Hazırlığa başlamışam, gündə iki dəfə məşq edirəm. Yarışda çempion olmaq istəyirəm. Ötən il öz çəkimdə Avropa və dünya çempionluğunu qazanmışdım. Bu il də birinci olmaq istəyirəm”.

Qeyd edək ki, Gözəl Zutova Rusiyanın Ufa şəhərində keçirilən yarışda +76 kq çəki dərəcəsində fəxri kürsünün ikinci pilləsinə qalxıb.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alıqş HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenzia: N-B-317
Tiraj: 4800
Sifariş: 3008
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələni və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova